VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

ATASKAITA

Užsakovas: Birštono savivaldybės administracija

Temos pavadinimas: Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

2017 m. birželio 28 d. Sutarties Nr. (11.18)-IS-173

Instituto direktorė prof. dr. Marija Burinskienė
(vardas, pavardė, parašas)

Rengėja Julija Sokolovskaja
(vardas, pavardė, parašas)

PROJEKTĄ ĮGYVENDINA

PROJEKTĄ RENGIA

BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS TERITORIJŲ PLANAVIMO INSTITUTAS

UAB „ATAMIS“

UAB „FORMATAS A1“

UAB „Taem URBANISTAI“

UAB „PRO BONUS“

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas

II etapas. Bendrųjų sprendinių formavimo stadija

STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO ATASKAITA

Užsakovas: Birštono savivaldybės administracija

Rengėjas: Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Teritorijų planavimo institutas

Projekto vadovė: Eleonora Grablevskienė (Atest. Nr. TPV0081)

2018 m.

TURINYS

ĮVADAS.....2
1 PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS.....3
1.1 Planavimo tikslai.....3
1.2 Planavimo uždaviniai.....5
1.3 Dokumentai, kuriais vadovaujantis rengiamas Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas.....6
2 ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS.....7
2.1 Urbanistinė aplinka.....7
2.2 Gamtinė aplinka.....10
2.3 Nekilnojamas kultūros paveldas.....12
2.4 Birštono kurorto socialinė, ekonominė ir demografinė aplinka.....14
2.5 Susisiekimo infrastruktūra.....21
2.6 Inžinerinė infrastruktūra.....23
3 TERITORIJOS KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APLINKOS CHARAKTERISTIKOS.....25
4 SU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS.....27
5 TARPTAUTINIU, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIU LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI.....29
6 GALIMOS REIKŠMINGOS TEIGIAMOS IR NEIGIAMOS PASEKMĖS APLINKAI.....31
6.1 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su urbanistine plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas.....31
6.2 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su socialine-ekonomine plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas.....34
6.3 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su gamtinės aplinkos plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas.....35
6.4 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su kultūros paveldo apsauga, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas.....37
6.5 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su susisiekimo sistemos plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas.....38
6.6 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su inžinerinės infrastruktūros plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas.....39
6.7 Alternatyvos parinkimas.....41
7 PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI.....44
8 PASIRINKTŲ ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS.....46
9 VERTINIMO SUNKUMAI.....51
10 NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS.....52
11 SANTRAUKA.....53
12 PRIEDAI.....57
13 BRĖŽINIAI.....64

ĮVADAS

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas pradėtas rengti nuo 2017 m. Bendrojo plano keitimo rengimo pagrindas yra Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimas Nr. TS-216 „Dėl Birštono miesto, savivaldybės bendrųjų planų keitimo ir planavimo tikslų patvirtinimo“.

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita rengiama remiantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu 2004-08-18 LR Vyriausybės nutarimu Nr. 967.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tikslai: nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimas reikšmingas planų ir programų įgyvendinimo pasekmes aplinkai; užtikrinti, kad bus konsultuojamasi su tam tikromis valstybės ir savivaldybių institucijomis, visuomene, atsižvelgiama į šių konsultacijų ir kitų viešumą užtikrinančių procedūrų rezultatus; užtikrinti, kad planų ir programų rengimo organizatoriai turės išsamią ir patikimą informaciją apie galimas reikšmingas planų ir programų įgyvendinimo pasekmes aplinkai ir atsižvelgs į ją.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita, vadovaujantis Aprašo 24 punktu, rengiama pagal vertinimo apimties nustatymo dokumentą. Ataskaitoje aprašomos ir įvertinamos koncepcijos krypčių ir jų alternatyvų įgyvendinimo galimos reikšmingos pasekmės aplinkai.

Planavimo organizatorius: Birštono savivaldybės administracijos direktorius, LT-59206 Birštonas, Jaunimo g. 2, tel./faks. (8 319) 65 555, el. p.: sekretore@birstonas.lt, www.birstonas.lt.

Bendrojo plano rengėjai:

Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų planavimo institutas, direktorė Marija Burinskienė. Adresas: Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius. Kontaktinis asmuo – Marija Burinskienė, el. p.: marija.burinskiene@vgtu.lt, tel.: +370 686 08 322.

UAB „Atamis“, direktorius Mindaugas Undaravičius. Adresas: Žirmūnų g. 139-319, LT-09120 Vilnius. Projekto vadovė – Eleonora Grablevskienė, el. p.: e.grablevskiene@atamis.lt, tel.: +370 672 11410.

UAB „Formatas A1“. Adresas: Paupio g. 13, LT 01201 Vilnius. Kontaktinis asmuo – Linas Naujokaitis, el. p: linasnauj@gmail.com, tel.: +370 687 31996.

UAB „Pro Bonus“ Žirmūnų g. 139-319, LT 09120 Vilnius Įm. kodas 302315695

UAB „TAEM Urbanistai“ Smolensko g. 10, LT03201 Vilnius Įm. kodas 126163297

1 PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas rengiamas tarybos sprendimo keisti bendrąjį planą pagrindu. Bendrajame plane nagrinėjamos dalys apima socialinės, ekonominės aplinkos, gyventojų skaičiaus kaitos, gamtinės aplinkos, rekreacijos ir turizmo, susisiekimo, inžinerinės infrastruktūros analizę ir pirminius konceptualiuosius pasiūlymus tolimesnei miesto vystymosi krypčiai.

Bendrasis planas būtinas tolimesnei darniai miesto plėtrai, nes parengus jį bus suformuota Birštono kurorto perspektyvinio vystymo koncepcija, nustatyti teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetai bei atliktas miesto teritorijos funkcinis zonavimas; pateikti sprendiniai, kaip tobulinti susiklosčiusią miesto teritorijos urbanistinę struktūrą bei tūrinę erdvinę kompoziciją; numatytos miesto teritorijoje gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančios priemonės, suformuota bendrojo naudojimo želdynų sistema; išplėtota inžinerinė, susisiekimo ir kita visuomenės poreikiams tenkinti reikalinga infrastruktūra; nustatyti miesto teritorijos naudojimo, tvarkymo, apsaugos prioritetai ir veiklos joje apribojimai; numatytos priemonės, užtikrinančios gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą; rezervuotos teritorijos komunikacijų koridoriams ir kitiems visuomenės poreikiams reikalingiems objektams statyti; nustatyta pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis, naudojimo būdas ir/ar pobūdis; įteisintas miesto teritorijos tvarkymo reglamentas, patikslinta Birštono kurorto teritorijos riba.

1.1 Planavimo tikslai

Planavimo tikslai nustatyti Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo planavimo darbų programoje:

1) Numatyti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologinei pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą.
2) Sudaryti sąlygas darniai savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinei ir funkcinei integracijai, teritorijų sanglaudai, taip pat kompleksiškai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius uždavinius.
3) Nustatyti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros bei kitų svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, numatyti plėtrai reikalingas teritorijas.
4) Sudaryti sąlygas racionaliam gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui.

5) Kurti sveiką, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertes gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse.
6) Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas.
7) Derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių bei savivaldybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų.
8) Sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui.

Pagal „Birštono savivaldybės 2013-2020 metų strateginį plėtros planą“ Birštono savivaldybės vizija – Birštonas – 2030 metais tarptautinio turizmo ir unikalių sveikatos paslaugų karališkasis kurortas. Birštoniečių gyvenimo kokybė, jiems teikiamos paslaugos ir aplinka, kurioje jie gyvena, yra prioritetinės Birštono savivaldybės veiklos sritys. Birštono savivaldybės prioritetai: savivaldybės bendruomenės poreikių tenkinimas ir turistinio potencialo plėtojimas.

1.1 lentelė. Birštono savivaldybės 2013-2020 m. strateginio plano prioritetų ir tikslų lentelė

Savivaldybės bendruomenės poreikių tenkinimas	Turistinio potencialo plėtojimas
Sudaryti gyventojams sąlygas mokytis visą gyvenimą, siekti didesnio asmens ir visuomenės saugumo, puoselėti kultūrines tradicijas, ugdyti gyventojų kūrybiškumą ir bendruomeniškumą, sudaryti palankias sąlygas sveikai gyvensenai, kūno kultūrai ir sportui, plėtoto inžinerinę infrastruktūrą.	Didinti kurorto žinomumą šalies ir tarptautinėse rinkos, plėtoti sveikatos turizmą, didinti kurortinių paslaugų įvairovę.

1.2 lentelė. Birštono savivaldybės 2013-2020 m. turistinio potencialo plėtojimo tikslų lentelė

Tikslas	Uždavinys
Didinti kurorto žinomumą šalies ir tarptautinėse rinkose	Bendradarbiaujant su verslo sektoriumi intensyviai skleisti informaciją apie Birštono kurortą
	Formuoti Birštono, kaip tarptautinius kokybės standartus atitinkančio kurorto, įvaizdį
	Gerinti kurorto paslaugų prieinamumą
Plėtoti sveikatos turizmą	Įrengti sveikatinimo paslaugų infrastruktūrą atvirose erdvėse
	Modernizuoti gydymo, sveikatinimo ir sveikatingumo paslaugas
	Didinti apgyvendinimo vietų skaičių
Didinti kurortinių paslaugų įvairovę	Skatinti vietos gyventojų verslumą, pritraukti privačias investicijas į kurorto infrastruktūros ir paslaugų plėtrą
	Plėtoti vaikui ir šeimai pritaikyto kurorto kryptį
	Išvystyti aktyvaus poilsio turizmo infrastruktūrą ir paslaugas

1.2 Planavimo uždaviniai

1) Numatyti racionalaus žemės gelmių išteklių, žemės ūkio naudmenų, miškų, kitų gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, gamtinio karkaso ir ekologiškai pagrįstos žemės naudojimo teritorinės struktūros formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemones;
2) Detalizuoti atitinkamų aukštesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius;
3) Optimizuoti planuojamos teritorijos urbanistinę struktūrą, socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą, nustatyti savivaldybės ir jos urbanistinių centrų socialinės infrastruktūros sistemos vystymo reikalavimus;
4) Nustatyti žemės ūkio paskirties teritorijų vystymo ir formavimo kryptis;
5) Nustatyti gyvenamųjų vietovių kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas, antropogeninius ir gamtinius elementus, panoramas, numatyti jų vizualinę apsaugą;
6) Numatyti savivaldybei svarbių objektų išdėstymą;
7) Numatyti ypatingų inžinerinių, infrastruktūros (vandens ir sausumos transporto infrastruktūros statiniams, orlaivių nusileidimo infrastruktūros arba mažųjų orlaivių aerodromui skirtos teritorijos) statinių išdėstymą, pažymint visus esamus, rengiamu bendruoju planu ir kitais teritorijų planavimo dokumentais numatomus inžinerinius, infrastruktūros statinius,
8) Atsižvelgti į Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą, kuriai pritarta Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. TS-150 „Dėl Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos tvirtinimo“, Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą, kuriai pritarta Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. TS-149 „Dėl Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos tvirtinimo“,
9) Numatyti priemones ir apribojimus, užtikrinančius kurorto gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimą;
10) Sukonkretinti urbanizuotų teritorijų ir jose esančių miškų bei atskiriesiems želdynams priskirtas teritorijas;
11) Integruoti patvirtintų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius į Bendrąjį planą, įvertinti valstybės ir savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinius;

12) Išnagrinėti, įvertinti ir perkelti Birštono savivaldybės plėtros 2013–2020 metų strateginio plano nuostatas į Bendrąjį planą;
13) Ištaisyti technines klaidas (brėžiniuose ir tekstinėje dalyje);
14) Panaikinti sprendinių spragas;
15) Spręsti galiojančių sprendinių kolizijas;
16) Rengėjas esamos būklės įvertinimo stadijoje turi įvertinti visuomenės (pareiškėjų, pageidaujančių keisti/koreguoti bendrojo plano sprendinius, prašymus) pasiūlymus bei išanalizavus juos, suderinus su Birštono savivaldybės administracija, patikslinti Bendrojo plano urbanizuotų ir neurbanizuotų teritorijų plėtros mastą ir galimybes;
17) Rengiant Bendrojo plano koregavimą rengėjas turi atlikti visas privalomas derinimo procedūras;
18) Numatyti urbanistinių-ekologinių koeficientų zonas (tikslinti 2002 m. spalio 21 d. Birštono savivaldybės valdybos sprendimu Nr. 244 „Dėl Birštono savivaldybės teritorijos urbanistinių-ekologinių koeficientų patvirtinimo“, 1992 m. birželio 26 d. Lietuvos Respublikos Birštono miesto tarybos sprendimu Nr. 126 „Dėl Birštono miesto urbanistinio-ekologinio koeficiento patvirtinimo“ bei 1999 m. vasario 24 d. Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu Nr. 205 „Dėl žemės įvertinimo tvarkos“);
19) Pagal poreikį gali būti nustatomi ir kiti teisės aktais pagrįsti planavimo uždaviniai bei papildomi teritorijos naudojimo reikalavimai.

1.3 Dokumentai, kuriais vadovaujantis rengiamas Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas

Įvertinant planavimo tikslus ir uždavinius, planuojamai teritorijai taikomi galiojančių atitinkamo lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinių ir kitų strateginių dokumentų bei programų (projektų) nuostatų reikalavimai. Rengiant Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimą buvo remtasi šiais dokumentais ir nuostatomis:

- Birštono savivaldybės tarybos 2016 12 22 sprendimu Nr. TS-216 „Dėl Birštono miesto, savivaldybės bendrųjų planų keitimo ir planavimo tikslų patvirtinimo“;
- Birštono savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 12 29 įsakymu „Dėl Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros, Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas keitimo planavimo darbų programos patvirtinimo ir planuojamos teritorijos ribų nustatymo“ Nr. AV-421;
- Kauno apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdybos 2017 03 01 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG23927;

- Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos 2017 03 01 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG23970;
- Nemuno kilpų regioninio parko direkcijos 2017 03 02 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG24143;
- Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2017 03 03 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG24241;
- AB "Energijos skirstymo operatorius" 2017 03 02 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG24366;
- Uždaroji akcinė bendrovė "Birštono vandentiekis" 2017 03 10 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG24555;
- Civilinės aviacijos administracijos 2017 03 08 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG24660;
- Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2017 03 10 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG24751;
- Valstybės įmonės "Kauno regiono keliai" 2017 03 13 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG24973;
- Telia Lietuva, AB 2017 03 13 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG25072;
- Aplinkos apsaugos agentūros 2017 03 14 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG25088;
- Birštono savivaldybės administracijos 2017 03 15 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr.REG25398.

2 ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS

2.1 Urbanistinė aplinka

Vadovaujantis Teritorijų planavimo dokumentų registro duomenimis, Birštono kurorto urbanistinei struktūrai ypač svarbūs:

- Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos specialusis planas. Šiame plane parengti Birštono miesto centrinės dalies bei teritorijų, patenkančių į vizualinės įtakos zoną, architektūrinės – erdvinės kompozicijos sprendiniai, nurodytos kraštovaizdžio teritorinių vienetų ir funkcinio prioriteto zonų bei jų žemės naudojimo būdų plėtojimo kryptys, plėtojama urbanistinė įvairovė, jos harmoningumas, siekiama architektūrinės erdvinės išraiškos kokybės, erdvinės struktūros skaitomumo, estetiškumo.

- Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas. Nustatytos kraštovaizdžio teritorinių vienetų ir funkcinių prioritetų zonų bei jų žemės naudojimo būdų detalizuotos plėtojimo kryptys, numatyti Birštono vs. ir Kernuvių kaimo dalies prijungimo prie Birštono miesto sprendiniai.

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo metu, teikiant bendruosius (konceptualiuosius) ir vėliau detalizuotus sprendinius, bus integruojami parengtų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai ir pagal pasirinktas vystymo kryptis tikslinami ar esant poreikiui keičiami laikantis nuo 2014-ųjų metų įsigaliojusios teritorijų planavimą reglamentuojančios tvarkos. Vadovaujantis Teritorijų planavimo normomis ir kitais teisės aktais, Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros numatytas reglamentavimas neatitinka dabartinių reikalavimų ir turi būti keistinas.

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje bus išskiriamos:

- neurbanizuojamos teritorijos, kurioms priskirtinos miškai ir miškingos teritorijos, vandenys, žemės ūkio veiklai naudojamos teritorijos ir kitos kompaktiškai neužstatytos ar neužstatomos teritorijos;
- urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos, apimančios kompaktiškai pastatais užstatytas ir numatomas užstatyti teritorijas su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatytais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir valstybiniais miškais miestuose.

Rengiant bendrojo plano korektūros sprendinių keitimą, sprendinių konkretizavimo stadijoje, atsižvelgiant į planavimo tikslus ir uždavinius, planuojama teritorija bus skirstoma į detalizuotas funkcines zonas, nustatant pagrindinių žemės naudojimo paskirčių ir galimų jose veiklų prioritetus, nustatomi užstatymo intensyvumo ir užstatymo tankio rodikliai, užstatymo tipai.

Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos bus vystomos pagal teritorijų plėtros kryptis, kurias apibūdina šie teritorijų vystymo režimai:

- saugojimas;
- modernizavimas;
- konversija (pertvarkymas);
- nauja plėtra;
- rezervavimas;
- be esminių pokyčių (status quo);
- kiti, jeigu specifinės urbanizuotos teritorijos plėtros krypties negalima apibūdinti aukščiau išvardintais teritorijų vystymo režimais.

Birštono kurorto funkcinio zonavimo formavimui įtakos planuojamai teritorijai taikomi Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo sprendiniai. Įgyvendinant formuojamus konceptualiuosius sprendinius, esant pagrįstam poreikiui bus teikiami siūlymai Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo) sprendinių keitimui.

Vertinant esamos būklės Valstybės miškų kadastro duomenis, kurie tam tikru aspektu nusako žemės naudojimą miškų plotams, pažymėtina, kad kai kuriais atvejais:

- valstybinės reikšmės miškai neapima valstybinių miškų teritorijų – turėtų būti tikslintini Valstybės miškų kadastro duomenų sluoksniai;
- miškų plotai patenka ne į miškų ūkio paskirties sklypus (apie 40 ha) – atskirais atvejais kituose plano keitimo etapuose galimas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis (pagal Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašą).

Žemės naudojimo ir veiklos joje mastus, galima vertinti analizuojant parengtų detaliųjų planų ir statybos leidimų skaičių. Pagal 2017 metų Teritorijų planavimo dokumentų registro informaciją, Birštono mieste yra registruotų apie pusantro šimto detaliųjų planų. Vertinant tai, jog mieste yra apie devynis šimtus sklypų – darytina apytikslė prielaida, kad teritorijų planavimo dokumentais reglamentuojama veikla buvo vystoma kas 6-7 sklype.

Birštono savivaldybės duomenimis, nuo 2010 metų Birštono miesto teritorijoje išduota apie 300 statybos leidimų ir viso planuojamoje teritorijoje – apie 330. Statybos veiklos poreikis labiausiai išreikštas Birštono miesto centre ir arčiausiai jo esančiose teritorijose. Tačiau pažymėtina, kad ir urbanizuotoje, prie miesto numatomoje prijungti Birštono vs. ir Kernuvių k. dalyje, vykdomos statybos veiklos. Tiek Birštono mieste, tiek Birštono savivaldybėje gyventojų skaičius nedidėja, todėl daroma prielaida, kad statybos veikla vykdoma kokybiniu aspektu.

Birštono kurorto plėtra vykdoma prijungiant esamas urbanizuotas Birštono vs., Kernuvių k. dalis, baigiant formuoti esamas urbanistines struktūras. Akcentuojama kokybinė plėtra gerinant gyvenamąją, darbo, poilsio aplinkas.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, nebus:

- sudarytas numatytas urbanistinės dalies karkasas;
- Birštono vs. prijungiamos teritorijos šiaurinėje dalyje baigiama formuoti gatvių struktūra;
- formuojama pramoninė teritorija pietinėje prijungiamo Birštono vs. dalyje;
- dalis kurorto miškų verčiami atskiraisiais želdynais;
- numatytos rekreacinės teritorijos;

2.2 Gamtinė aplinka

Rekreaciniai ištekliai – tai gamtinės ar kultūrinės aplinkos savybės, tinkamos žmonių visaverčiam fiziniam bei dvasiniam poilsiui organizuoti. Gamtinius rekreacinius išteklius - vieną iš svarbiausių turizmo ir rekreacijos organizavimui reikalingų išteklių grupę sudaro gamtiniai kraštovaizdžio elementai ir jų dariniai: vandens telkiniai (ežerai, upės, tvenkiniai), želdiniai (miškai, miško parkai, parkai, skverai), saugomos bei kitos gamtinės teritorijos ir vertybės, gamtiniai gydomieji ištekliai (mineralinis vanduo, gydomosios durpės). Gamtinės aplinkos rekreacinių išteklių turtingumas didele dalimi apsprendžia rekreacinių teritorijų diferencijavimą, naudojimo ir tvarkymo kryptis. Birštono miestas, taip kaip ir Birštono rajono savivaldybės teritorija – pietų Lietuvos regiono dalis, pasižyminti neeiliniais gamtiniais rekreaciniais ištekiais. Puikias sąlygas rekreacijos plėtojimui apsprendžia patogi geografinė padėtis, unikalumu ir vaizdingumu išsiskiriantis Nemuno slėnio kraštovaizdis, gamtiniai gydomieji (mineralinis vanduo, gydomosios durpės) Birštono kurorto ištekliai, poilsiavimui palankia medynų struktūra pasižymintys gausūs miškai ir kt. faktoriai. LR teritorijos bendrojo plano sudėtyje buvo išskirta 40 rekreacinių resursinių arealų, kurių ribas lemia rekreacinis gamtinės bei kultūrinės aplinkos turtingumas. Visa Birštono savivaldybės teritorija pateko į didelio potencialo Alytaus – Druskininkų rekreacinio arealo (turtingas gamtinės aplinkos rekreaciniais ištekliais bei vidutinio kultūrinės aplinkos turtingumo), sudarančio regioninės ir lokalinės svarbos rekreacines sistemas, ribas.

Remiantis numatyta šalies rekreacinės sistemos raidos LR bendrojo plano perspektyva, (Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154; Žin., 2002, Nr. 110-4852, 2006 Nr. 111-4198) Birštono savivaldybės raida siejasi su šalies 1 kategorijos (metropolinės) urbanistinės integracijos ašies rytinės dalies ir su europinio lygmens centro, numatomo Vilniaus – Kauno aukščiausio lygmens potencialų apjungimu plėtote. Kauno apskrities bendrajame plane didesnioji Birštono savivaldybės teritorijos dalis, apjungianti Birštono kurortą, kartu su centrinės Nemuno slėnio ašies tįsoje esančiu Kauno miestu identifikuojama kaip aukštą rekreacijos plėtros potencialą turinti nacionalinės reikšmės teritorija su prioritetinėmis kurortinio (sanatorinio), dalykinio (konferencinio) ir poilsinio turizmo kryptimis.

Rekreacijos ir pramogų vystymas suaktyvins ir kurortinio gydymo bei sanatorinių, sveikatingumo infrastruktūros kūrimą ir plėtotę, savaitgalio pramogų ir poilsio funkcija gyventojams. Per Birštoną praeina tarptautinis Nemuno vandens turistinis kelias, dviračių turizmo trasa „Eurovelo“. Birštono kurorto padėtis palanki kaip centro, per kurį apsijungia būsimi rekreaciniai Valstybinių parkų žiediniai maršrutai (Dzūkijos, Suvalkijos, ir Vidurio Lietuvos).

Birštono kurortas, Kauno apskrities bendrajame plane numatomas kaip regioninės svarbos rekreacijos aptarnavimo centras.

Birštono kurortas, kaip regioninio parko centras, kaip regioninės svarbos rekreacijos aptarnavimo centras, bei kurortinio gydimo centras, dabar turi sukaupęs pagrindinę turistų aptarnavimo infrastruktūrą. Birštono kurortas yra pagrindinis rekreacinis – pramogų turistinių ir trasų branduolys, kaip traukos centras ir tranzitinis mazgas tarp įvairių rekreacijos rūšių ir turistinių maršrutų.

Regioninio parko tvarkymo plano schemos sudarytojai (Nutarimas dėl Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo 2015 m. vasario 18 d. Nr. 186 Vilnius) didesnėje Birštono rajono ir Birštono miesto savivaldybės dalyje numatė kompleksišką rekreacinę sistemos vystymo strategiją, kuri apima įvairius pėsčiųjų, dviratininkų, automobilistų rekreacinių - turistinių trasų, bei kitų linijinės rekreacinės infrastruktūros objektų formavimą, jų susiejimą su taškiniais rekreacinės infrastruktūros elementais (rekreacijos aptarnavimo punktais bei centrais), įvairaus pobūdžio stovyklaviečių ir kempingų įrengimą, pažintinių - poilsinių funkcijų realizavimui būtinos infrastruktūros (informacinių stendų) vystymą, ir aštuonias stambias rekreacinio funkcinio prioriteto zonas. Bet, reikėtų pabrėžti, kad planuose numatytos rekreacinės sistemos įgyvendinimas tiek prieš dešimt metų taip pat ir šiuo metu vyksta lėtai. Nemuno kilpų regioninio parko administracija, be verslo pagalbos nėra pajėgi greitai ir pilnai realizuoti planavimo dokumentuose numatytų rekreacinės sistemos vystymo uždavinių.

Saugomos teritorijos. Įgyvendinant subalansuotos plėtros principus, saugomos teritorijos tampa labai svarbiu faktoriumi plėtojant sveikatingumo turizmą, ekologinį – pažintinį turizmą, aktyvaus poilsio turizmą, kaimo turizmą. Gamtinių rekreacinių išteklių naudojimas saugomose teritorijose yra griežčiau reguliuojamas bei turi būti vykdomas remiantis saugomų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniais. Beveik visą Birštono miesto teritoriją (apie 92 % ploto) užima valstybės saugoma kompleksinė teritorija - *Nemuno kilpų regioninis parkas*. Dėl parke esančių vertingų gamtinių ir kultūrinių objektų bei dėl kraštovaizdžio estetinės vertės ši teritorija yra labai patraukli turizmo vystymui. Čia galima vystyti ekologinį pažintinį turizmą, pėsčiųjų ir dviračių turizmą, poilsį gamtoje, stovyklavimą gamtoje, taip pat edukacinę veiklą. Pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį, apsaugos formas ir rekreacinio bei gamybinio naudojimo galimybes.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, nebus:

- suformuota ekologinio kompensavimo sistema, leisianti estetiniu požiūriu padidinti Birštono miesto patrauklumą, ir aplinkos sveikumą;
- išsaugoti kultūriniu, visuomeniniu ir ekologiniu požiūriu vertingo gamtinio kraštovaizdžio plotai, atskiri jų komponentus (medžius, šaltinius, akmenis), jų visuma tvarkoma kaip teritorinė sistema;

- gerinamos ekologinės rekreacinės ir gyvenamosios aplinkos sąlygos, išlaikant ir kuriant patrauklaus miestelio įvaizdį;
- sukurtas vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudarytos prielaidos biologinei įvairovei išsaugoti;
- sujungtos didžiausią ekologinę svarbą turinčios buveinės, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingos teritorijos;
- didinamas šalies miškingumas;
- optimizuota kraštovaizdžio urbanizacijos plėtra;
- išlaikytas gamtinės ekosistemos stabilumas;
- sumažinta oro tarša iš mobilių taršos šaltinių;
- formuojama racionali, ekologiškai pagrįsta Birštono miesto (kurorto) teritorijos struktūra;
- išvengta išlikusio santykinai gamtinio kraštovaizdžio struktūros darkymo ir degradavimo gamtinio karkaso teritorijose;
- apsaugotos, atstatytos, praturtintos antropogeninės aplinkos ekosistemos;
- užtikrinta požeminio, tame tarpe gruntinio, gėlo vandens išteklių apsauga;
- išvengta išlikusio natūralaus hidrografinio tinklo struktūros keitimo;
- užtikrinta esamų gamtinių - rekreacinių išteklių apsauga nuo vizualinės taršos bei racionalus naudojimas.

2.3 Nekilnojamas kultūros paveldas

Birštono kurorto teritorijoje gausu kultūros paveldo objektų. Dauguma nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų yra išsidėstę Birštono miesto istorinėje dalyje ir LR Vyriausybės patvirtinto Nemuno kilpų regioninio parko urbanistinio draustinio teritorijoje.

Birštono miesto istorinė dalis, kaip vietovė, įregistruota LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre 1992-11-05 ir inicijuota skelbti Valstybės saugoma. Birštono miesto istorinės dalies ribos, nustatytos KP Vertinimo tarybos aktu KPD-RM-368/2, nesutampa su patvirtinto Birštono urbanistinio draustinio ribomis. Birštono miesto istorinė dalies KP Vertinimo tarybos akte KPD-RM-368/2 pažymėti vertingųjų savybių turintys objektai - svarbūs Birštono miesto istorinės dalies formantai. Dalis jų - kurortui būdingos architektūros bei specifinės tipologijos pastatai.

Kultūros paveldo apsaugai Birštono urbanistiniame draustinyje, Birštono miesto istorinei daliai ir dalinai į šias teritorijas patenkančiai Birštono miesto centrinei daliai parengti išsamūs, bet tarpusavyje konkuruojantys planavimo dokumentai, reglamentai.

Nuolat vykdoma kultūros paveldo objektų tvarkyba. Daugumos kultūros paveldo objektų būklė patenkinama, išskyrus medinius kultūros paveldo statinius, kurie toliau nyksta. Tradicinės

medinės architektūros statinių nykimą lemia netinkama priežiūra ir tvarkyba. Birštono istoriniam kurortui būdingų medinių pastatų - vasarnamių - tipas baigia sunykti.

Birštono kurorto teritorijoje esančių nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių, įrašytų į LR Kultūros vertybių registrą, sąrašas nėra baigtinis – nuolat pildomas ir tikslinamas, todėl pagal šio plano nuostatas rengiant kitus teritorijų planavimo dokumentus reikalinga vadovautis naujausia LR Kultūros vertybių registro ir Savivaldybės kultūros vertybių registro informacija.

Vadovaujantis LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 2004, Nr. 153-5571) 4 str. 2 p. nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos reglamentavimas nustatomas vadovaujantis šiais apsaugos tikslais:

- mokslinio pažinimo – išsaugoti archeologinius ir kitus unikalius istorinių duomenų, kuriuos galima perimti atliekant saugomo objekto ar vietovės mokslinius tyrimus, šaltinius;
- viešojo pažinimo ir naudojimo – sudaryti sąlygas dabarties ir ateities kartoms nekilnojamąjį kultūros paveldą pažinti, lankyti ir juo naudotis;
- viešosios pagarbos – apsaugoti memorialinius ir sakralinius objektus, mirusiųjų ar žuvusiųjų palaidojimo ir atminimo vietas (karių, sukilėlių, pasipriešinimo okupantams dalyvių ir kitas neveikiančias kapines ar pavienius kapus).

Saugomiems objektams ir jų teritorijoms numatomi šie saugojimo režimai:

- archeologinio paveldo objektams ir teritorijoms, laidojimo vietoms - rezervinis ir autentiškos paskirties;
- statiniams, jų priklausiniams ir kompleksams – autentiškos paskirties, tausojamojo naudojimo režimai; galimas dalinis atkūrimas, pritaikymas.

Kultūros paveldo objektams, esantiems Nemuno kilpų regioniniame parke, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas taip pat nustato šio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai) (LR Vyriausybės 2015 m. vasario 18 d. nutarimas Nr. 186) bei šio parko apsaugos reglamentas (Žin. 2002, Nr. 86-3722).

Kultūros paveldo objektai, jų teritorijos ir apsaugos zonos tvarkomi ir veikla juose plėtojama pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatytus individualiuose apsaugos reglamentuose, parengtuose ir patvirtintuose Kultūros ministro nustatyta tvarka. Kol nėra parengtų ir patvirtintų saugomų objektų individualių apsaugos reglamentų, objektų tvarkymas ir veikla juose plėtojama pagal Vyriausybės patvirtintus kultūros paveldo objektų tipinius apsaugos reglamentus.

Kultūros paveldo vietovei – Birštono miesto istorinė daliai ir jos apsaugos zonoms (jei tokios nustatomos) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo paveldosaugos reikalavimai bei tvarkybos priemonės nustatomi parengus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentą – tvarkymo planą.

Ankstesniuose planavimo dokumentuose Birštono urbanistinio draustinio teritorijoje išskirtos keturios skirtingo pobūdžio zonos. Šiuo metu vykdoma šių sprendinių įgyvendinimas.

Neįgyvendinus bendrojo plano uždavinių, nebus suformuoti kultūros paveldo apsaugos prioritetai, ko pasėkoje galimas reikšmingiausių kultūros paveldo vertybių praradimas; nebus suformuoti kultūros paveldo vertybių paveldosaugos principai, nustatytos jų įgyvendinimo ir skatinimo priemonės.

2.4 Birštono kurorto socialinė, ekonominė ir demografinė aplinka

2.4.1 Socialinė aplinka

Birštono kurortas – tai subalansuotos teritorinės plėtros, grindžiamas moderniomis inovacijomis, konkurencingumu miestas, kuriame vyrauja:

- harmoninga, saugi ir patogi gyventi aplinka;
- palankios sąlygos sveikatos paslaugų plėtrai;
- išvystyta susisiekimo sistema bei inžinerinė infrastruktūra palanki investicijų pritraukimui;
- nepakartojamą unikali ir jauki aplinka, pritaikyta gyventojų ir svečių poilsio ir sveikatinimo poreikiams.

Ryškūs pastarojo dešimtmečio socialinės būklės pokyčiai Lietuvoje lemia ir Birštono kurorto socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtros kryptis. Mažėjantis miesto gyventojų skaičius, gyventojų skaičiaus kitimo tendencijos (prognozės), bendrojo plano koncepcijos laikotarpiu neleidžia prognozuoti gyventojų skaičiaus didėjimo Birštono kurorte.

Birštono kurorte gyventojų skaičius 2016 m. siekė 2762 gyventojus. Mirtingumas didesnis už gimstamumą: 2016 m. gimė 46 ir mirė 56 gyventojai. Gyventojų prieaugis išliko neigiamas ir tendencingas, dideli emigracijos mastai. Pagrindinės emigracijos priežastys: užsienyje darbas, prestižiškesnės studijos, geresnės socialinės garantijos. Tokie gyventojų skaičiaus kaitos rodikliai kelia kurorte nemažai demografinių problemų: mažėja darbingo amžiaus žmonių, nedaug santuokų, gyventojai sensta.

Sumažėjęs gyventojų skaičius lemia mažesnius ir švietimo įstaigų poreikius. Esamas švietimo įstaigų tinklas patenkina Birštono kurorto gyventojų poreikius. Birštono lopšelio-darželio ir Birštono gimnazijos užpildymas 2016–2017 m. viršijo 60 proc. ribą – tai reiškia, kad šių švietimo įstaigų veikla organizuojama pagal esamas galimybes.

Birštono kurorte per mažai lėšų skiriama kultūrai ir bibliotekoms, menkai išplėtota kultūros paslaugų įvairovė, jų kokybė. Pagrindinis kultūros centrų, bibliotekų finansavimo šaltinis yra savivaldybės skirtos lėšos. Tai lemia naujų programų, inovacijų ir turinio modernizavimo stoką. Investicijos į kultūros ir bibliotekų sektorius reikšmingai prisideda prie gerovės augimo: jų dėka

gali būti mažinama socialinė atskirtis, stiprinamas bendruomeniškumas, plėtojamas kūrybinis mąstymas, švietėjiškumas.

Prioritetinės socialinės apsaugos sritys ir toliau išlieka vaiko teisių apsaugos ir šeimos institucijos stiprinimas, skurdo mažinimas.

Neįgyvendinus bendrojo plano uždavinių, nebus:

- siekiama skatinti išlaikyti esamus neformaliojo ugdymo būrelius, didinti vaikų užimtumą ne pamokų metu;
- vykdomi pagrindiniai tikslai asmens sveikatos priežiūros srityje: užtikrinti kokybišką medicininių paslaugų teikimą bei sudaryti prielaidas mažinti gyventojų sergamumą, vykdyti ankstyvą ligų diagnostiką bei švietėjiškas programas, skatinančias gyventojus periodiškai tikrintis sveikatą;
- vystomos prioritetinės socialinės apsaugos sritys - vaiko teisių apsaugos ir šeimos institucijos stiprinimas, skurdo mažinimas.
- skatinamas senyvo amžiaus, neįgaliesiems skirtų paslaugų vystymas, vykdomas socialinės atskirties mažinimas, socialinių įgūdžių ugdymas, laikino užimtumo suteikimas, bedarbių ir neįgaliųjų integracija į darbo rinką, informavimas apie laisvas darbo vietas bei kitos programos;
- teikiama pagalbą vaikams, patyrusiems smurtą šeimoje, rūpinamasi vaikų iš socialinės rizikos šeimų užimtumu, jų atostogų praleidimo galimybėmis.

2.4.1.1 Švietimo įstaigos

Savivaldybė Birštono kurorte rengia ir įgyvendina tikslinius švietimo programų projektus, koordinuoja švietimo pagalbos teikimą 5–6 metų vaikams, nelankantiems ugdymo įstaigų. Birštone skatinamas švietimo prieinamumas, kuriamos gyventojams sąlygos visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi. Aktualu Birštono kurorto švietimo įstaigose diegti pažangias IT ir kitas technologijas.

Pagal 2016 m. esamą 2762 gyventojų skaičių Birštono kurorte pilnai pakanka esamo švietimo įstaigų tinklo. 2017 m. savivaldybės pavaldumo švietimo įstaigų tinklą sudaro 4 įstaigos.

Birštono gimnazija, kurioje 2017–2018 m. ugdomi 522 mokiniai, dirba 72 darbuotojai (52 pedagoginio personalo, 3 pagalbos mokiniui specialistai, 17 – aptarnaujantysis personalas). Gimnazijos bendruomenė nuolat dalyvauja nacionaliniuose ir tarptautiniuose projektuose, palaiko glaudžius ryšius su užsienio partneriais – Danijos, Vokietijos švietimo įstaigomis.

Birštono kurorto teritorijai priklauso Birštono vienkiemio darželis-mokykla, čia 2017–2018 m. ugdomi 46 mokiniai, iš jų 37 – pradinio ugdymo klasėse, 9 priešmokyklinėje grupėje. Darželyje-mokykloje dirba 10 pedagogų.

Birštono meno mokykloje veikia dailės ir muzikinis skyriai, dizaino studija. Muzikiniame skyriuje mokoma groti fortepijonu, smuiku, akordeonu, gitara, saksofonu, klarnetu, mušamaisiais ir dainuoti. 2017–2017 mokslo metais mokyklą lankė 180 moksleivių. Mokykloje dirba 19 mokytojų. Koncepcijoje numatyta rekonstruoti Birštono meno mokyklos pastatą, modernizuoti infrastruktūrą.

Birštono 280 vietų vaikų lopšelis-darželis „Vyturėlis“ turi individualią ugdymo programą, sukurtą pagal ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašą. Ugdomoji veikla grupėse planuojama pagal temas, projektus ir vaikų pasiūlytas idėjas. Vaikų lopšelio-darželio „Vyturėlis“ auklėtinių skaičius per pastaruosius 10 metų kinta nuo 156 vaikų 2010 metais iki 165 vaikų 2017 metais.

Neįgyvendinus bendrojo plano uždavinių, nebus skatinamas švietimo prieinamumas, kuriamos gyventojams sąlygos visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi. Taip pat nebus rekonstruotas Birštono meno mokyklos pastatas, modernizuota infrastruktūra.

2.4.1.2 Kultūros institucijos

Birštono kurorto kultūros, laisvalaikio centrų ir sporto salių tinklas dabartiniu metu yra išplėtotas pakankamai gerai. Koncepcijoje neplanuojama veikiančių kultūros įstaigų uždarymo ar pertvarkymo kitoms paskirtims. Birštono mieste yra modernus ir perspektyvus kultūros centras, kuriame sudaromos sąlygos meno mėgėjų kūrybinei veiklai, puoselėjamas regiono etninis savitumas bei tradicijos. Birštono kurorte tiriami ir analizuojami gyventojų bei poilsiautojų kūrybiniai poreikiai. Kultūros centro teatras rengia įvairias vaikų ir suaugusiųjų teatrų šventes, veikia tautinių šokių, sportinių ir modernaus šokių grupės bei folkloro ansamblis. Kultūros centre demonstruojami kino filmai. Birštono viešoji biblioteka įsikūrusi modernizme pastate, yra galimybė naudotis kompiuteriu ir interneto ryšiu.

2017 m. Birštono kurorte veikia trys muziejai – Birštono muziejuje įrengta ekspozicija, skirta kurorto raidos istoriniams faktams, eksponuojami praeityje gydymui naudoti įvairūs prietaisai. Muziejuje įrengtos J. Kazlausko, N. Silvanavičiaus ekspozicijos, vyksta įvairūs renginiai-parodos, edukacinės programos.

Birštono sakralinio meno muziejus įrengtas senojoje klebonijoje šalia bažnyčios. Tai pirmasis tokio pobūdžio muziejus Lietuvoje atkūrus Nepriklausomybę. Muziejuje eksponuojami vertingi sakralinio meno eksponatai – tapybos darbai, skulptūra, tekstilė, liturginiai indai, liaudies menas.

2016 metais Birštono muziejų ir Sakralinio meno muziejų aplankė per 20 tūkstančių lankytojų. Būtina užtikrinti kurorto etninės kultūros vertybių perimamumą, apsaugą ir populiarinimą tenkinant visuomenės kultūrinius poreikius.

Neįgyvendinus bendrojo plano uždavinių, nebus rekonstruoti Birštono muziejaus pastatai, modernizuotos muziejaus ekspozicijos diegiant interaktyvius kūrybinius sprendimus, skatinama kurti visuomeninius muziejus.

2.4.1.3 Asmens sveikatos priežiūros įstaigos

Birštono kurorte pagrindinė ir vienintelė gyventojams skirta asmens sveikatos priežiūros įstaiga yra VŠĮ „Birštono pirminės sveikatos priežiūros centras“.

Siekiant plėsti ir modernizuoti Birštono kurorto gyventojams asmens sveikatos priežiūrą, turi būti remiamasi nacionaline sveikatos apsaugos reforma. Daugiausia investicijų reikia nukreipti sveikatos priežiūros centro renovacijai ir materialinei bazei atnaujinti. Tai padidintų teikiamų paslaugų kokybę bei efektyvumą.

Vykdant sveikatos apsaugos reformą sumažėjo stacionarios paslaugos Birštono kurorto gyventojams. Koncepcijoje siekiant priartinti sveikatos priežiūros paslaugas prie miesto gyventojų numatyta vykdyti pirminės asmens sveikatos priežiūros decentralizaciją. Siūloma skatinti bendrosios praktikos gydytojų kabinetų steigimąsi.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, nebus vykdoma pirminės asmens sveikatos priežiūros decentralizacija, skatinamas bendrosios praktikos gydytojų kabinetų steigimąsis.

2.4.1.4 Socialinių paslaugų įstaigos

Socialinių paslaugų sistemos pagrindinis tikslas – teikti socialinę pagalbą įvairiomis nepiniginėmis formomis socialinėms grupėms, kurios pačios nepajėgia savarankiškai savimi pasirūpinti, bei ugdyti tokių asmenų sugebėjimą integruotis į visuomenę.

Socialinė parama orientuota į tuos asmenis, kuriems tos paramos tikrai reikia; prioritetas – padėti darbingiems remiamiems asmenims sugrįžti į ekonomiškai aktyvią veiklą. Daugiau dėmesio skiriama demografinei situacijai gerinti, invalidumo, skurdo, socialinės atskirties prevencijai. Įveiktas didžiausias skurdas. Socialinė parama vykdoma koordinuojant valstybės, savivaldybių ir nevyriausybinių institucijų pastangas.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, nebus plečiamas socialinių paslaugų tinklas, kurį sudaro stacionarios ir nestacionarios paslaugų įstaigos Birštono kurorte.

2.4.1.5 Sporto įstaigos

Birštono kurorto biudžetinė sporto mokymo ir papildomojo ugdymo įstaiga – Birštono sporto centras. Centras apima savivaldybės vaikų, jaunių, jaunimo, suaugusiųjų, vyresnio amžiaus žmonių kūno kultūrą ir sportą. Šis centras organizuoja įvairius sporto renginius, stovyklas ir šventes, vykdo mokomąjį treniruočių procesą bei teikia kitas sporto paslaugas. Sporto centre organizuojami 8 sporto šakų užsiėmimai: individualių sporto šakų (lengvosios atletikos, irklavimo,

sunkiosios atletikos, galiūnų sporto, aerobikos) ir žaidimų sporto šakų (futbolo, krepšinio, šachmatų).

Birštono sporto centre veikia du klubai. Klubas „Šilagėlė“ priklauso Lietuvos sveikuolių sąjungai. Jo veikloje dalyvauja 125 nariai. Klubas organizuoja Birštono šeimų sporto varžybas, skirtas Tarptautinei šeimos dienai paminėti, aktyviai dalyvauja Birštono savivaldybės organizuojamuose renginiuose. Klubas yra tris kartus laimėjęs Lietuvos Respublikos Prezidento taurę.

Birštono A. Mikėno ėjimo klubas propaguoja ėjimą kaip sveikos gyvensenos būdą, vienija žmones, norinčius sportuoti ne tik sportinį ėjimą, bet ir bėgimą, rutulio stūmimą, disko metimą. Čia užsiėmimus lanko daugiau nei 50 įvairaus amžiaus žmonių. Klubas organizuoja tarptautines sportinio ėjimo olimpinio vicečempiono A. Mikėno memorialo varžybas, palaiko tarptautinius ryšius su Lenkijos, Latvijos, Estijos, Slovakijos, Baltarusijos, Vengrijos sportinio ėjimo klubais, dalyvauja tarptautinėse varžybose. Klubas yra daugkartinis Lietuvos sportinio ėjimo taurės (komandinių varžybų) nugalėtojas ir prizininkas.

Uždarose patalpose – „Versmės“ sanatorijoje – yra baseinas, tinkamas vandens žaidimams, pratyboms, plaukikų treniruotėms. Mieste – trys dirbtiniai ežerai kviečia vasarą paplaukioti, pasikaitinti saulėje, atsipalaiduoti iškylaujant gražioje gamtoje. Birštono kurorte yra vienas teniso kortas, kuriame yra įrengtos keturios aikštelės. Kurorte yra trys krepšinio lauko aikštelės: prie Birštono gimnazijos (sintetinė danga), LKKA Birštono sporto bazės (medinė danga) ir vasaros estrados (asfaltas). Futbolo žaidimui yra skirtas Birštono gimnazijos stadionas (danga – žolė).

2.4.2 Ekonominė aplinka

Birštono kurorto bendrojo plano verslo ir investicijų koncepcijos vystymo pagrindas – užtikrinti palankią investicijų ir verslo aplinką, plėtoti sveikatos SPA paslaugas ir medicininį turizmą. Savivaldybės teritorijoje yra gerai išvystytas kelių tinklas, kuris sudaro geras galimybes mieste įsikūrusioms įmonėms optimizuoti krovinių vežimus, o kurorto sanatorijoms ir SPA atsivežti svečius ir turistus. Birštono kurortas yra šalia magistralinio kelio A16 Vilnius–Prienai–Marijampolė.

Birštono kurorte socialinės aplinkos aspektu, taip pat ir ekonominės aplinkos aspektu teritorijų plėtroje prioritetas turi būti skirtas kokybinei plėtrai, t. y. geriau išnaudojant susiformavusias ir nesiformuojančias sanatorijų, poilsio namų, SPA ir verslo paslaugų zonas.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, nebus:

- skatinimas verslumas, kuris yra pagrindinis ekonominės plėtros aspektas Birštono mieste;
- įgyvendinti projektai, orientuoti į laisvų žemės sklypų investuotojams parengimą;
- stiprinama Birštoną veikiančių prekybos bei paslaugų įmonių veikla (ypač naujai besikuriančių);

- ugdomi vietinių specialistų (verslininkų, seniūnijos darbuotojų) gebėjimai;
- inicijuojami ir vykdomi smulkiam ir vidutiniam verslui plėtoti nukreipti projektai bei formuojama rėmimo institucinė sistema;
- skatinant gyventojų verslumo ugdymą, didinamas informacijos prieinamumas, stiprinamas švietimo ir profesinis rengimas;
- sukuriamos naujos darbo vietos.

2.4.3 Demografinė aplinka ir būstas

Siekiant išsiaiškinti Birštono kurorto plėtros perspektyvas buvo atlikta gyventojų skaičiaus keitimo analizė ir gyventojų skaičiaus prognozė iki 2036 m. Gyventojų skaičiaus kaitos prognozavimui buvo analizuojami gyventojų skaičiaus, gimstamumo, migracijos saldo rodikliai.

Birštono kurorto gyventojų skaičiaus prognozavimo rodikliai gali keistis dėl įvairių priežasčių, viena iš jų – patogi kurorto geografinė padėtis: netoli Prienų rajono centras – Prienų miestas. Savivaldybės teritoriją kertantis magistralinis kelias A16 (E28) „Vilnius–Prienai–Marijampolė“ yra pagrindinis transporto koridorius. Nors pastaraisiais metais nustatyta gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencija vykdant Birštono plėtrą, tvarkant aplinką, didinant socialinių, sveikatinimo paslaugų spektrą, medicininį turizmą, Birštono kurortas dėl savo unikalios aplinkos pritaikytas gyventojų ir svečių sveikatinimo poreikiams yra patrauklus gyventi ir dirbti.

2.1 lentelė. Birštono kurorto santykinio gyventojų skaičiaus kitimas.

	2012	2013	2014	2015	2016
Birštono kurortas	1	0,985	0,985	0,978	0,931

Birštono kurorte, kaip ir visoje Lietuvoje, vyksta pastovus gyventojų skaičiaus mažėjimas. 2.1 lentelė rodo 2012–2016 m. Birštono kurorte gyventojų skaičiaus mažėjimą.

Žmonių populiacija yra veikiama įvairių socialinių, ekonominių, globalinių, gamtinių ir kitų veiksnių, kurių poveikio žmogaus elgsenai matematiškai aprašyti neįmanoma.

Dėl tų pačių priežasčių nepasiteisina ir statistiniai metodai. Prognozuojant gyventojų skaičiaus kitimą Birštono kurorte tenka remtis empirinėmis prielaidomis ir ieškoti matematinės funkcijos gyventojų skaičiaus kitimo aprašymui.

Trumpalaikė gyventojų skaičiaus Birštone prognozė remiasi nagrinėjamo laikotarpio gyventojų skaičiaus kitimo vidutiniu metiniu intensyvumu. Tokiai prognozei panaudota tinkamai pasirinkta aproksimacinė funkcija ar keletas jų. Pagrindinė priežastis, dėl kurios tokiais metodais negalima prognozuoti ilgesnio laikotarpio teritorijos gyventojų skaičiaus kitimo, yra ta, kad pasirinkti prognozės funkcijų parametrai išlieka pastovūs visam prognozės laikotarpiui ir nėra galimybės atsižvelgti į galimus socialinius-ekonominius pokyčius. Tačiau trumpesniam laikotarpiui tokia prognozė yra pakankamai efektyvi, nes gyventojų skaičiaus kitimą įtakojantys veiksniai yra

gana konservatyvūs, jie kinta lėtai ir todėl gyventojų skaičius kurį laiką kinta pagal nusistovėjusį procesą.

Prognozuojant išnagrinėti trys scenarijų variantai: pesimistinis; labiausiai tikėtinas; optimistinis.

Pagal visus prognozės scenarijus laikotarpio pradžioje kurorto gyventojų skaičius mažės, nes artimiausiais metais nėra radikalių priežasčių, dėl kurių dabartinės gyventojų skaičiaus kitimo tendencijos galėtų ženkliai kisti.

2.2 lentelė. Gyventojų skaičiaus kitimas Birštono kurorte pagal tris prognozės scenarijus

Prognozuojamas gyventojų skaičius pagal			
Metai	Pesimistinis	Labiausiai tikėtinas	Optimistinis
2017	2720	2868	2798
2018	2679	2615	2834
2019	2639	2544	2817
2020	2600	2476	2909
2021	2561	2409	2946
2022	2522	2434	2985
2023	2484	2457	3023
2024	2447	2482	3063
2025	2410	2507	3102
2026	2374	2531	3143
2027	2338	2557	3183
2028	2303	2584	3325
2029	2270	2609	3267
2030	2235	2635	3309
2031	2202	2662	3353
2032	2168	2688	3396
2033	2136	2714	3440
2034	2104	2742	3485
2035	2072	2769	3529
2036	2041	2797	3576

Pesimistinio scenarijaus atveju pasirinkta, kad Birštono kurorto gyventojų prieaugis bus neigiamas ir per 20 metų sieks kiek daugiau kaip pusę dabartinio vidutinio metinio tempo (-2,72 proc.) ir sieks -1,5 proc. lygį. Toks mažėjimo rodiklis pasirinktas todėl, kad dabartinį gyventojų mažėjimą lemia šio vystymosi laikotarpio sunkumai ir jų pasekmės. Visi sunkumai po ekonominio nuosmukio, euro įvedimo Lietuvoje neabejotinai turėtų baigtis ir ekonomika, jeigu ir neaugs, tai bent stabilizuosis, todėl dabartinio trumpalaikio gyventojų kitimo -2,72 proc. rodiklio naudojimas ilgesnio periodo prognozei nėra pagrįstas. Pagal šį scenarijų 2036 m. Birštono kurorte turėtų gyventi 2041 gyventojas.

Labiausiai tikėtino scenarijaus pagrindu priimta, kad ateinančius penkerius metus Birštono gyventojų skaičius mažės vidutiniškai 2,7 proc. per metus, t. y. apytiksliai dabartinio laikotarpio

tempu, o po penkerių metų gali prasidėti 1 proc. metinis augimas. Pagal šį scenarijų 2036 m. Birštone turėtų būti apie 2797 gyventojai, t. y. būtų apytiksliai lygus 2016 m. gyventojų skaičiui.

Pagal *optimistinį scenarijų* galima numatyti palaipsninį ekonominės situacijos gerėjimą ir nežymų 1,3 proc. metinį gyventojų didėjimą. Pagal šį scenarijų 2036 m. numatomas 3576 gyventojų skaičius Birštono kurorte.

Būsto plėtros prognozėje nagrinėjami labiausiai tikėtinas ir optimistinis gyventojų skaičiaus kaitos tendencijos variantai Birštono kurorte.

Būsto plėtra Birštono kurorte prognozuojama atsižvelgiant į plėtros alternatyvas, įvertinant kasmet didėjantį naudingo gyvenamojo ploto, tenkančio vienam gyventojui, vidurkį visoje šalyje bei ilgalaikę Birštono kurorto gyventojų skaičiaus prognozę.

Remiantis labiausiai tikėtino gyventojų skaičiaus kaitos tendencijos scenarijumi daroma prielaida, kad 2036 metais esamas gyvenamasis fondas nesikeistų. Tačiau vertinant prognozuojamus gyventojų skaičiaus duomenis naudingo gyvenamojo ploto, tenkančio vienam gyventojui, rodiklis pasikeistų ir vienam gyventojui tektų 29,3 m^2 naudingo gyvenamojo ploto. 2036 metais gyventojų skaičius sieks 2797 gyventojus ir gyvenamasis fondas Birštono mieste sudarys 81,99 tūkst. m^2.

Optimistinis scenarijus leidžia manyti, kad 2036 metais gyventojų skaičius sieks 3576 gyventojus. Darant prielaidą, jog gyvenamasis naudingas plotas vienam gyventojui didės Birštone 27,9 m^2 (Lietuvos statistikos departamento 2011 metų surašymo duomenų maksimalus naudingo gyvenamojo ploto vienam gyventojui intervalas), gyvenamasis fondas Birštono kurorte sudarys 99,77 tūkst. m^2.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, nebus plėtojamas gyvenamojo būsto fondas, gyvenamajame kvartale Prienų gatvėje įrengta inžinerinė infrastruktūra, suformuotas tarnybinių butų fondas ir skiriami tarnybiniai butai atvykstantiems specialistams, skatinama daugiabučių namų renovaciją.

2.5 Susisiekimo infrastruktūra

Susisiekimo sistemos mieste planavimui, didelę reikšmę turi besikeičianti urbanistinė ir ekonominė miesto situacija, vykstanti technologinė pažanga, aplinkosauginiai reikalavimai. Tinkamai funkcionuojanti miesto susiekimo sistema gyventojams ir miesto svečiams turi užtikrinti patogiausias sąlygas greitai ir mažiausiais kaštais pasiekti kelionės mieste tikslą. Šalies miestų susisiekimo sistemų pokyčius pastarąjį dešimtmetį įtakoja ir Europos Sąjungos vykdoma transporto politika, jos patvirtinti teisiniai – strateginiai dokumentai. Europos Komisijos „Baltojoje knygoje“ pagrindinė transporto plėtros miestuose kryptis – transporto ekologiškumo didinimas bei transporto keliamo poveikio aplinkai mažinimas. Nacionalinė susisiekimo plėtros 2014-2022 metų programoje

identifikuojamos esminės miestų susisiekimo sistemų problemos: privataus automobilio dominavimas, viešojo transporto degradacija, nepakankamai išvystyta bevariklio transporto sistema.

Birštono mieste yra įrengta apie 31 km gatvių, kurių tankis (2,4 km/km2) miesto teritorijoje yra optimalus, kad būtų užtikrintas patogus susisiekimas tarp miesto funkcinių zonų ir traukos objektų. Mieste daugiau kaip 85 proc. gatvių turi kietas dangas, tai rodo pakankamai gerą infrastruktūros išvystymo lygį.

Urbanizuojamose teritorijose, naujų pagalbinių gatvių plėtra numatyta Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės-erdvinės kompozicijos specialiajame plane, kurio sprendiniai integruojami į Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūrą.

Birštono miestas susiduria su kelių transporto priemonių srautų sezoniškumo problema, kurį nulemia išaugę turistų srautai šiltuoju metų laiku. Didžiausių vietinių lankytojų ir užsienio turistų srautų yra sulaukiama birželio – rugsėjo mėnesiais. Minėtais mėnesiais vidutinis eismo intensyvumas išauga apie 14 proc. lyginant su vidutiniu metiniu paros eismo intensyvumu.

Birštono savivaldybėje automobilizacijos lygis yra didžiausias apskrityje. Individualių lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, 2014 m. visoje šalyje ženkliai sumažėjo dėl neeksploatuojamų automobilių išregistravimo, todėl kitimo tendencijos šiuo metu nėra aiškios ir jomis remtis atliekant prognozavimą negalima.

2.3. lentelė. Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (VMPEI), aut./parą

Kelio Numeris	2016 m.	Prognozuojamas VMPEI 2025 m.
Magistralinis kelias A16 (79-89 km)	4920	5880
Magistralinis kelias A16 (89-97 km)	8920	10660
Jaunimo g.	2750	3100
S. Dariaus ir Girėno g.	1920	2150
B. Sruogos g.	1020	1150
Birštono g.	1020	1150
Likusiose gatvėse, iki	900	1000

Vidutinis greitis Birštono mieste siekia apie 26 km/val. Žemas transporto priemonių greitis mieste ir sąlyginiai nedidelė miesto teritorija sudaro palankias sąlygas saugiam dviratininkų ir pėsčiųjų judėjimui.

Vietinio viešojo transporto, kuris aptarnautų tik Birštono teritoriją, nėra. Birštono savivaldybė aptarnaujama užmiesčio viešojo transporto autobusais, kurie užtikrina susisiekimą Prienų (Kauno), Vilniaus ir kitomis kryptimis. Birštono mieste užtikrintas pagrindinių traukos objektų pasiekiamumas viešuoju transportu.

Pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūra Birštono mieste yra gana gerai išvystyta ir jungia pagrindinius traukos objektus. Šiuo metu mieste nėra užtikrintas saugus dviračio statymas bei

saugojimas. Nedidelio eismo intensyvumo gatvėse, rekomenduojama įrengti dviračiams skirtas eismo juostas ir apriboti motorizuoto transporto judėjimo greitį iki 30 km/val.

Šiuo metu, Birštono mieste automobilių stovėjimo vietų yra įrengta pakankamai, kad būtu tenkinami kasdieniai poreikiai. Didžiausios problemos kyla savaitgaliais šiltuoju metų laiku ir renginių metu, kuomet į Birštono miestą atvyksta didelis svečių skaičius

Birštone yra įrengtos trys elektromobilių įkrovimo stotelės: prie restorano „Seklytėlė“, viešbučio-restorano „Sonata“ ir sanatorijos „Eglė.

Neįgyvendinus Birštono kurorto susisiekimo sistemos koncepcijos sprendinių, galimos tokios pasekmės:

- susisiekimo sistema bus nesaugi ir netenkins Birštono kurorto gyventojų poreikio ateityje ir didins neigiamą poveikį miesto aplinkai;
- didės eismo įvykių skaičius, kurių metu skaudžiausiai nukentės pėstieji ir dviratininkai;
- nebus tinkamai išnaudojamas miesto susisiekimo sistemos esamas potencialas;
- nebus įrengta saugiam bemotorio transporto judėjimui, rekomenduojama įrengti dviejų lygių sankirtą su magistraliniu keliu A16 (Vilnius-Prienai-Marijampolė), kuri užtikrintų saugų ir patogų bevariklio transporto susisiekimą tarp Birštono miesto ir Birštono Vs;
- nebus įrengtas numatomas naujo tilto, plaukiojančių prieplaukų bei lyninio keltuvo įrengimas.

2.6 Inžinerinė infrastruktūra

Inžinerinė infrastruktūra yra neatsiejama urbanizuotos teritorijos dalis. Vykdant planingą urbanizuotų teritorijų plėtrą kartu turi būti vystoma ir inžinerinė infrastruktūra. Infrastruktūros nepakankamas išvystymas neigiamai veikia gamtinę aplinką ir žmonių gyvenimo kokybę. Pavėluotas infrastruktūros vystymas pareikalauja daugiau materialinių resursų, padaroma žala gamtai, sukelia nepatogumus gyventojams, sutrikdomas transporto priemonių eismas.

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies konceptualūs sprendiniai parengti remiantis esamos inžinerinės infrastruktūros būklės analize, galiojančių teritorijų planavimo ir strateginių dokumentų sprendiniais. Bendrajame plane pateikti sprendiniai nėra baigtiniai, esant pagristam poreikiui, Birštono savivaldybės teritorijoje gali būti statomi ir įrengiami infrastruktūros objektai nepažymėti bendrojo plano infrastruktūros brėžinyje. Planuojamų objektų vietos turi būti tikslinamos ir konkretizuojamos žemesnio lygio teritorijų planavimo ar projektavimo stadijose.

Birštono mieste ir aplinkinėse teritorijose yra išvystyta centralizuota vandens tiekimo sistema. Birštono mieste yra eksploatuojama apie 15,6 km vandens tiekimo tinklų. Centralizuoto vandens tiekiamo ir nuotekų tvarkymo paslaugomis naudojasi didžioji dalis miesto gyventojų. Likusi dalis gyventojų vandens tiekimu ir nuotekų tvarkymu rūpinasi savarankiškai, įsirengdami

artezinius gręžinius, vietines nuotekų tvarkymo sistemas. Didžiąją vamzdynų dalį sudaro ketiniai ir plieniniai, antikorozine danga nepadengti vamzdžiai, kurie pakloti prieš 20 ir daugiau metų. Dėl susidėvėjusios vandentiekos infrastruktūros ir avarijų vandens tiekimo sistemoje prarandama apie 30 proc. vandens. Vienas svarbiausiu prioritetų vandentvarkos sistemoje yra vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose, kuriose nėra išvystyta inžinerinė infrastruktūra.

Numatoma, kad ir perspektyvoje visiems vartotojams bus tiekiamas geros kokybės požeminis geriamasis vanduo, atitinkantis Lietuvos higienos normos HN 24:2003 reikalavimus. Kadangi nėra numatomas žymus gyventojų skaičiaus augimas ar pramonės ir paslaugų sektoriaus plėtra, daroma išvada, kad artimiausiu 20 metų laikotarpiu žymaus geriamojo vandens poreikio padidėjimo neturėtų būti. Naujai urbanizuojamose teritorijose numatomas centralizuotas vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas.

Birštono mieste yra įrengta apie 18 km centralizuotų nuotekų tinklų, kurių būklė nėra gera. Didžiąją nuotekų tinklų dalį sudaro keramikiniai ir gelžbetoniniai vamzdynai, kurie pakloti prieš 30 ir daugiau metų. Dėl vamzdžių įlūžimų, įtrūkimų, nelanksčių sandūrų vamzdynai užsikemša, vyksta gruntinio vandens ir nuotekų infiltracija ir eksfiltracija. Šiuo metu infiltracija į nuotekų tinklus siekia kiek daugiau nei 40 proc.

Birštono mieste ir gretimybėse yra eksploatuojama apie 18,4 km paviršinių (lietaus) nuotekų tinklų, kurie įrengti pagrindinėse Birštono miesto ir Birštono vs. gatvėse. Tinklų būklė daugelių atvejų yra patenkinama.

Centralizuota šilumos tiekimo sistema yra išvystyta tik Birštono mieste. Šilumos gamybai naudojamos gamtinės dujos ir biomasė. Biomasė šilumos gamybos balanse sudaro iki 90 proc. viso pagaminamo šilumos kiekio. UAB „Birštono šiluma“ eksploatuoja apie 9 km šilumos tiekimo tinklų. Daugumos tinklų diametrai yra per dideli, kas įtakoja šilumos perdavimo technologinius nuostolius. Birštono mieste yra įrengta apie 26 km dujotiekio tinklų. AB „Energijos skirstymo operatorius“ duomenimis, Birštono mieste numatoma įrengti papildomai apie 1,6 km dujotiekio tinklų. Gamtinės dujos Birštono savivaldybei tiekiamos iš Birštono dujų skirstymo stoties (DSS), kuriai nustatyta 500 m sanitarinė apsaugos zona. Birštono mieste veikia plačiajuostis šviesolaidinis ryšys bei funkcionuoja laidinio ryšio tinklas. Ryšių infrastruktūros plėtra galima paslaugų tiekėjų ir vartotojų tarpusavio sutarimu.

Neįgyvendinus Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo koncepcijoje numatytų sprendinių, galimos tokios pasekmės:

- nebus užtikrintas patikimas vandens tiekimas gyventojams;
- toliau vyks gruntinio vandens ir nuotekų infiltracija ir eksfiltracija dėl ko bus teršiami gruntiniai vandenys;

- nebus užtikrintas elektros energijos tiekimo efektyvumas;
- nebus užtikrintas šilumos tiekimo patikimumas, gyventojai patirs nuostolius susijusius su šilumos perdavimu;
- nebus sumažinti ūkinės veiklos apribojimai Birštono (DSS) gretimybėse esančiuose žemės sklypuose;
- nebus sumažinta oro tarša gyvenamųjų namų kvartaluose;
- nebus pasinaudota ES fondų skiriamomis lėšomis.

3 TERITORIJOS KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APLINKOS CHARAKTERISTIKOS

Birštono miesto teritorijoje saugomų teritorijų sistemą sudaro kelios, kiekybiškai negausiai atstovaujamos, grandys: konservacinės apsaugos prioriteto teritorijų grupei priklausantys du gamtos paveldo objektai ir viena kompleksinė saugoma teritorija - Nemuno kilpų regioninis parkas, kuri turi savo vidinę konservacinių ir tausojančio pobūdžio teritorinių (gamtinio ir kultūrinio pobūdžio draustinių, ekologinio, rekreacinio prioriteto, arba ekstensyvaus naudojimo gyvenamųjų teritorijų) struktūrą. Saugomų teritorijų bei gamtos paveldo objektų esančių miesto teritorijoje sąrašas teikiamas 3.1. ir 3.2. lentelėse.

3.1. lentelė. Valstybės saugomos teritorijos Birštono savivaldybėje

Eil. Nr.	Pavadinimas	Bendras plotas / dalis planuojamoje teritorijoje (ha)	Apsaugos tikslai
Regioniniai parkai			
1.	*Nemuno kilpų regioninis parkas*	25372,2/1323,41	Išsaugoti unikalias didžiąsias Nemuno kilpas ir Punios šilo kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti
	Buferinės apsaugos zonos	1821,08 /182,85	Išsaugoti gamtos paveldo objektų aplinką, sumažinti neigiamą veiklos poveikį.
Draustiniai			
1.	*Verknės kraštovaizdžio draustinis*	523,5/0,33	Išsaugoti raiškų Verknės žemupio slėnio kraštovaizdį su sudėtinga hidrografine struktūra, piliakalniais, atodangomis ir eroziniais cirkais.
2.	*Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinis draustinis*	1348,3/175,67	Išsaugoti visoje ledyninio reljefo paplitimo zonoje unikalaus pobūdžio ir masto Didžiųjų Nemuno kilpų (Punios, Balbieriškio, Prienų ir Birštono) hidrografinę struktūrą.
3.	*Škėvonių geomorfologinis draustinis*	220,4/172,19	Išsaugoti unikalų slėninės erozijos darinį – Škėvonių gūbrį bei jo aplinką ir raiškų erozinį Birštono atragį.

3.1 lentelės tęsinys.

Eil. Nr.	Pavadinimas	Bendras plotas / dalis planuojamoje teritorijoje (ha)	Apsaugos tikslai
D r a u s t i n i a i			
4.	*Birštono urbanistinis draustinis*	39,44/39,44	Birštono urbanistinio draustinio – išsaugoti būdingą mažo kurortinio miestelio istorinę dalį, jos urbanistinę struktūrą su senųjų vilų pastatais ir kitais istoriniais statiniais, šių statinių tradicinę architektūrinę išraišką ir jų aplinką, Birštono Vytauto parką ir piliakalnį su gyvenviete.

3.2. lentelė. Valstybės saugomi gamtos paveldo objektai Birštono savivaldybėje

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vietovė, saugoma teritorija
G e o l o g i n i a i o b j e k t a i		
1.	Škėvonių atodanga	∗ Prienų miškų urėdijos Birštono g-jos (77 kv., 47 skl.), Nemuno kilpų regioninis parkas

∗ - Vertingiausi gamtos paveldo objektai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. kovo 20 d. nutarimu Nr. 311 „Dėl gamtos paminklų paskelbimo" (Žin., 2000, 24 – 621) paskelbti gamtos paminklais.

Didžiųjų Nemuno kilpų plotas, kuriame yra Birštono miestas, savo kraštovaizdžio struktūra yra vienas įdomiausių Lietuvoje. Šių unikalių teritorijų apsauga susirūpinta gana seniai. Dar prieš antrąjį pasaulinį karą buvo siūloma Punios šilą paskelbti draustiniu ir net nacionaliniu parku. Tik 1960 m. jam buvo suteiktas botaninio - zoologinio draustinio statusas. Lygiagrečiai buvo rūpinamasi archeologinio paveldo ir pavienių gamtos objektų išsaugojimu. Tačiau atskirų kraštovaizdžio objektų apsauga negalėjo užtikrinti unikalaus Didžiųjų Nemuno kilpų kraštovaizdžio išsaugojimo. Specialūs aplinkosauginio bei rekreacinio planavimo darbai Nemuno kilpų zonoje buvo pradėti 8–9 dešimtmečiuose, siekiant parengti kompleksinės kraštotvarkos programas Punios šilui ir Birštono kurorto apylinkėms. Paminėtini Lietuvos statybos ir architektūros mokslinio tyrimo instituto darbai: Birštono miesto ir jo įtakos zonos kraštovaizdžio tvarkymo schema (1981 m.), Nemuno nacionalinio parko koncepcija (1991 m.). Remiantis "Lietuvos TSR ypač saugomų teritorijų perspektyvine schema" (1981-1985 m.) ir Lietuvos kompleksine gamtos apsaugos schema (1986 m.) 1986 m. buvo įsteigtas Nemuno kilpų kraštovaizdžio draustinis, o netrukus po Nepriklausomybės atgavimo, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1992 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. I- 2913 unikaliam didžiųjų Nemuno kilpų ir Punios šilo kraštovaizdžiui, jo gamtinei ekosistemai bei kultūros paveldui išsaugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti buvo įsteigtas *Nemuno kilpų regioninis parkas*. 1993 m. parengta regioninio parko funkcinio zonavimo schema (Vilniaus archprojektas), o dar po vienerių metų paruošta Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schema. Pirmoji Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemą Lietuvos Respublikos vyriausybė patvirtino 1997 m. kovo 17d., nutarimu Nr. 244, vėliau, 2015 m. vasario 18

d. Nr. 186 priimtas dokumentas dėl Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo. Pastarasis dokumentas šuo metu yra pagrindinis teritorinio planavimo dokumentas, nustatantis priemones šiai unikaliai Lietuvos teritorijai saugoti, tvarkyti ir naudoti. Pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį, apsaugos formas ir rekreacinio bei gamybinio naudojimo galimybes parko dalyje, Birštono miesto teritorijos ribose yra nustatytos šios funkcinės (funkcinio prioriteto) zonos: *Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinis draustinis*. Jame saugoma visoje ledyninio reljefo paplitimo zonoje unikalaus pobūdžio bei masto Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinė struktūra; *Škėvonių geomorfologinis draustinis*. Jame saugomas unikalus slėninės erozijos palikuonis - Škėvonių gūbrys ir jo aplinka bei raiškus erozinis Birštono atragis; *Birštono urbanistinis draustinis*. Jame saugoma būdinga mažo kurortinio miestelio senosios dalies planinė erdvinė struktūra su senųjų vilų pastatais bei garsiu Vytauto parku ir piliakalniu. Apsauginio (prezervacinio) prioriteto zonos – miškingos arba agrarinės teritorijos, atliekančios svarbias geoekologines, pirmiausia vandenų arba Birštono kurorto apsaugos, funkcijas. Birštono savivaldybės teritorijoje yra išskirtos šios apsauginio prioriteto zonos: Žvėrinčiaus; Druskų ir Škėvonių. Rekreacinio prioriteto zonos – teritorijos skiriamos intensyviausiam rekreaciniam naudojimui, paprastai su rekreacinėmis statybomis, kita infrastruktūra. Jose formuojami miško parkai, sukuriama intensyviai naudoti tinkama aplinka. Birštono savivaldybės teritorijoje yra išskirtos sekančios rekreacinės zonos: Birštono maudyklių; Žvėrinčiaus miško parko; Druskų miško parko; Škėvonių poilsio komplekso; Škėvonių maudyklių; Komunalinio ūkio (Birštono), gyvenamosios funkcijos prioriteto zonos, skirtos intensyvioms statyboms bei jų plėtrai, reguliuojant statybų pobūdį ir tūrius (Birštono miesto gyvenamosios zonos). Birštono miesto ribose iš Nemuno kilpų regioniniame parke saugomų 9 gamtos paveldo objektai, yra tik vienas - Škėvonių atodanga.

4 SU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS

Su urbanistinės dalies sprendinių įgyvendinimu susijusios problemos yra bendro pobūdžio ir būdingos taip pat ir kitų bendrojo plano dalių sprendinių įgyvendinime. Bendrojo plano rengimas yra tęstinis procesas reikalaujantis koregavimo reaguojant į besikeičiančią situaciją. Patvirtintas bendrasis planas ir toliau turi būti tobulinamas ir papildomas pagal poreikį.

Pagrindinės galimos problemos: nepakankamas visuomenės aktyvumas ir dalyvavimas rengiant sprendinius ir iš to vėliau kylantys nesklandumai; nepakankamai gerai veikianti įstatyminė ir normatyvinė bazė, stabdanti žemės dokumentų, projektų rengimo ir įteisinimo procesus.

Atskiri Birštono kurorto bendrojo plano keitimo sprendiniai turės įtakos visose numatytuose miesto plėtros teritorijose. Pagrindinės aplinkosaugos problemos Birštono kurorte yra susijusios su:

- paviršinių ir gruntinių vandenų taršos padidėjimo rizika;

- dirvožemio taršos (buitinėmis nuotekomis) padidėjimo rizika;
- aplinkos oro tarša kenksmingomis aplinkai ir žmogui medžiagomis, atmosferos tarša šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis;
- fiziniu poveikiu kultūros paveldo objektams;
- transporto priemonių tarša kenksmingomis medžiagomis aplinkai ir gyventojams;
- transportinis triukšmas miesto gatvėse;
- energijos ir vandens išteklių neefektyvus naudojimas;
- grėsmė biologinės įvairovės išlikimui;
- grėsmė kraštovaizdžio išsaugojimui;

Pagrindinės įvardintų aplinkos apsaugos problemų atsiradimų priežastys:

- neišplėtota ekoinžinerinė infrastruktūra (vandentiekio ir nuotekų tinklai) bei esamų ir naujų gyvenamųjų teritorijų plėtra;
- nepakankamai išplėtota atliekų surinkimo ir utilizavimo sistema;
- nepalankių aplinkos veiksnių (oro taršos, rūgštaus lietaus) neigiamas poveikis kultūros paveldo objektams, galima kultūros paveldo objektų nepriežiūra.

Pagrindinės miesto aplinkosaugos problemos, yra mažai susijusios su Birštono kurorto bendrojo plano keitimo sprendinių galimu neigiamu tiesioginiu poveikiu ir yra jau šiuo metu susiformavusios.

Dirvožemis planuojamos teritorijos ribose daugiausiai teršiamas transporto. Jis daro neigiamą įtaką ir oro kokybei, taip pat didina akustinio triukšmo lygį Birštono mieste. Orą mieste be transporto dar teršia išmetami teršalai iš katilinių ir vietinio šildymo katilų.

Rengiamo Birštono kurorto bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniais siekiama įgyvendinti tokius aplinkosaugos tikslus:

1. mažinti aplinkos oro taršą kietosiomis dalelėmis ir kenksmingomis aplinkai ir žmogui medžiagomis;
2. mažinti atmosferos taršą šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis, siekiant įgyvendinti Lietuvos kaip Europos Bendrijos narės įsipareigojimus dėl įtakos klimato kaitai švelninimo;
3. užtikrinti efektyvų energijos ir vandens vartojimą, skatinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą;
4. užtikrinti gamtinių paviršinių ir požeminių vandenų apsaugą;
5. užtikrinti dirvožemio apsaugą;
6. inžinerinės infrastruktūros plėtrą organizuoti taip, kad būtų saugojamas ir palaikomas kultūros ir gamtos paveldas (kraštovaizdis, biologinė įvairovė).

Atskirų miesto teritorijų plėtros atveju, įvardintų problemų didėjimas priklausys ne nuo bendrajame plane numatytos teritorijos plėtros krypties, bet nuo konkrečios veiklos vykdymo teritorijoje, t. y. nuo to, koks bus sklypo užstatymas, koks objektas jame atsiras, koks bus veiklų mastas ir kokios komunikacijos bei infrastruktūra bus įrengta jame. Tačiau toks detalus atskirų sklypų panaudojimo galimybių tyrimas nėra Birštono kurorto bendrojo plano keitimo objektas ir yra atliekamas specialiojo ir detaliojo planavimo metu. Plėtojant įvairias veiklas atskiruose sklypuose, jų leistinumas poveikio aplinkai požiūriu bus nustatomas vadovaujantis LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo numatyta tvarka.

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo sprendiniai sudarys prielaidas kai kurių įvardintų aplinkosaugos problemų sprendimui. Bendrojo plano koncepcijos tekstinėje dalyje yra išskirtas prioritetas gyvenamosiose teritorijose plėtoti vandentiekio ir nuotekų tinklus ir tokio plėtros įgyvendinimas mažins vandens (paviršinio ir požeminio) taršos, dirvožemio taršos riziką.

5 TARPTAUTINIU, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIU LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI

Rengiamas Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas atitinka Europos Bendrijos ir kitų tarptautinių aplinkos apsaugą reglamentuojančių dokumentų, kuriuos ratifikavo Lietuvos Respublika, pagrindines nuostatas bei juose numatytus tikslus, o taip pat nacionalinio lygmens aplinkos apsaugą reglamentuojančių bei aukštesnio lygio teritorijų planavimo dokumentų pagrindines nuostatas bei juose numatytus aplinkosauginius tikslus:

- Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokole numatytą tikslą - skatinti tvarią plėtrą ir laikytis kiekiais numatytų įsipareigojimų riboti ir mažinti išmetamus teršalus;
- Tolimųjų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijoje dėl rūgštėjimo eutrofikacijos ir pažemio ozono mažinimo numatytą tikslą, pagal kurį kiekviena šalis, kuriai nustatytas į atmosferą išmetamų teršalų limitas, mažina savo metinius išmetamus teršalų kiekius ir išlaiko jų lygį, atsižvelgdama į Konvencijos priede numatytą limitą ir terminus;
- Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje numatytus tikslus kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;
    - Europos kraštovaizdžio konvencijoje numatytus tikslus: skatinti kraštovaizdžio apsaugą, tvarkymą bei planavimą ir organizuoti Europos bendradarbiavimą kraštovaizdžio klausimais; integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į teritorijų ir miestų planavimo politiką

bei kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui;

- ES tarybos direktyvoje dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (92/43EEB, 1992 05 21) nustatytus tikslus skatinti biologinės įvairovės palaikymą, atsižvelgiant į ekonominius, socialinius, kultūrinius ir regioninius reikalavimus;
- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatytus tikslus: užtikrinti šalies subalansuotą raidą; kuo geriau panaudoti turimą šalies teritorijos potencialą; nedaryti žalos šalies gamtinei bei kultūrinei aplinkai; išsaugoti bei stiprinti šalies teritorijos savitumą; išlaikyti ir stiprinti turimą aplinkos sveikumo bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, gamtinio karkaso palaikymo sistemą; šalies ir regionų savitumus formuojančioms gamtinėms ir kultūrinėms aplinkos vertybėms garantuoti efektyvią apsaugą ir racionalų naudojimą; užtikrinti tik ekologiškai pagristų kraštotvarkos programų realizavimą; teritorijos raidos tikslus optimizuoti suderinant urbanistinę sistemą, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugą, kultūros paveldo, gamybos bei rekreacinių teritorijų naudojimą ir socialinės–kultūrinės bei techninės infrastruktūros teritorinę plėtrą; subalansuoti šalies transporto sistemos plėtrą maksimaliai panaudojant turimą įvairių transporto rūšių infrastruktūrą, mažinant transporto poveiki aplinkai;
- LR saugomų teritorijų įstatyme numatytus tikslus: išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę; užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, gamtos išteklių subalansuotą naudojimą ir atkūrimą; sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus;
- Gamtinio karkaso nuostatus, nustatančius bendruosius gamtinio karkaso teritorijų formavimo principus, apsaugos, tvarkymo, naudojimo ir planavimo reikalavimus;

Pagrindiniai tikslai, kurie yra nustatyti kultūros vertybių apsaugai Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano lygmenyje:

1. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos ratifikuotoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje (Žin., 2002, Nr. 104-4621):
   1.1. Įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmones supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą (5a str.);
   1.2. Integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui (5d str.);

1.3. Nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę (6Cb str.).

2. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos ratifikuotoje Europos architektūros paveldo apsaugos konvencijoje (Žin., 1999, Nr. 100-2896):

2.1. Įgyvendinti integruotą saugojimo politiką, kuri architektūros paveldo apsaugą apibrėžtų kaip esminį planavimo tikslą (10 str. 3 dalis), skatintų architektūros paveldo restauravimo ir priežiūros programas (10 str. 2 dalis).

2.2. Skatinti saugomų objektų panaudojimą įvertinant šiuolaikinio gyvenimo reikmes (11 str.).

3. Tikslai, nustatyti Lietuvos teritorijos bendrajame plane (Žin., 2002, Nr. 110-4852):

3.1. Kraštovaizdžio kultūrinių vertybių išsaugojimas (4 str., 4.6 dalis);

3.2. Kultūrinio turizmo plėtojimas, apimantis atitinkamų planų rengimą bei reikalingos infrastruktūros užtikrinimą (I skyrius, 2 str., 33 dalis).

Rengiant Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimą į aukščiau nurodytus programinių dokumentų tikslus atsižvelgta numatant kultūros paveldo objektų naudojimo ir tvarkybos prioritetus pagal jų vertingąsias savybes ir teritorinį kultūrinį potencialą.

Rengiamo Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo nuostatos remiasi įvardintais dokumentais bei jiems neprieštarauja. Bendrojo plano keitime didelis dėmenys yra skiriamas kultūros paveldui, gamtinių teritorijų išsaugojimui, istoriškai susiformavusios Birštono kurorto urbanistinės struktūros tobulinimui.

6 GALIMOS REIKŠMINGOS TEIGIAMOS IR NEIGIAMOS PASEKMĖS APLINKAI

6.1 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su urbanistine plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo urbanistinės dalies sprendiniai padės pasiekti ilgalaikes teigiamas pasekmes:

Teritorijos vystymo darnai

Plėtojant kurorto urbanistinius sprendinius kurorto plėtra vyktų siekiant aiškios vizijos, būtų atsižvelgta į įvairius kriterijus, ne tik ekonominį – rinkos kriterijų, įrengtos patrauklios investavimui teritorijos (tai padėtų sustabdyti ar apriboti gyventojų mažėjimą), išlaikytas tradicinės regiono architektūros pobūdis (pastatų tūrius, forma, mastelis ir medžiagiškumas).

Ekonominei aplinkai

Būtų sukurta palanki investicijoms aplinka, atsirastų galimybė naujų sveikatingumo ir poilsio kompleksų (SPA), turizmo centrų, poilsio namų, turistinių bazių, sportinės ir pramoginės rekreacijos kompleksų ar kitų stacionarių rekreacinių statinių statybai.

Sustiprėtų aptarnavimo objektų tarpusavio veiklos koordinacija, jų ekonominis efektyvumas.

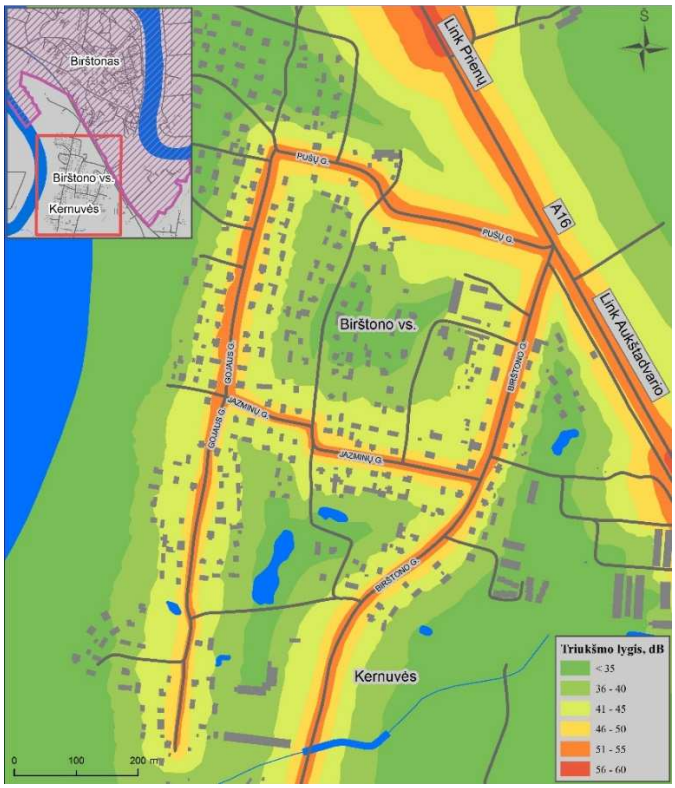
Komercinių objektų plėtra vyktų greta susisiekimu ir inžinerine įranga aprūpintų teritorijų racionaliai išvystant ir atnaujinant esamą infrastruktūrą.

Socialinei aplinkai

Pagerėtų aptarnavimo centrų pasiekiamumas, racionaliai juos paskirsčius teritorijoje, padaugėtų darbo vietų, darbas būtų geriau apmokamas, padidėtų gyvenamosios aplinkos patogumas ir patrauklumas.

Visuomenės sveikatai

Birštono kurorto Bendrojo plano koncepcijos kryptyse ir alternatyvose numatoma prijungiamos prie kurorto teritorijos – esamų urbanizuotų Birštono vs., Kernuvių k. dalių – plėtra, baigiant formuoti esamą urbanistinę bei gatvių struktūrą, numatant netaršią gamybą ir neagresyvią urbanizaciją prijungiamose teritorijose. Taip pat prijungiamose teritorijose formuojama Birštono g. kompozicinė ašis – lokalinis paslaugų – gyvenamasis centras. Išskiriama teritorija daugiabučiam užstatymui.

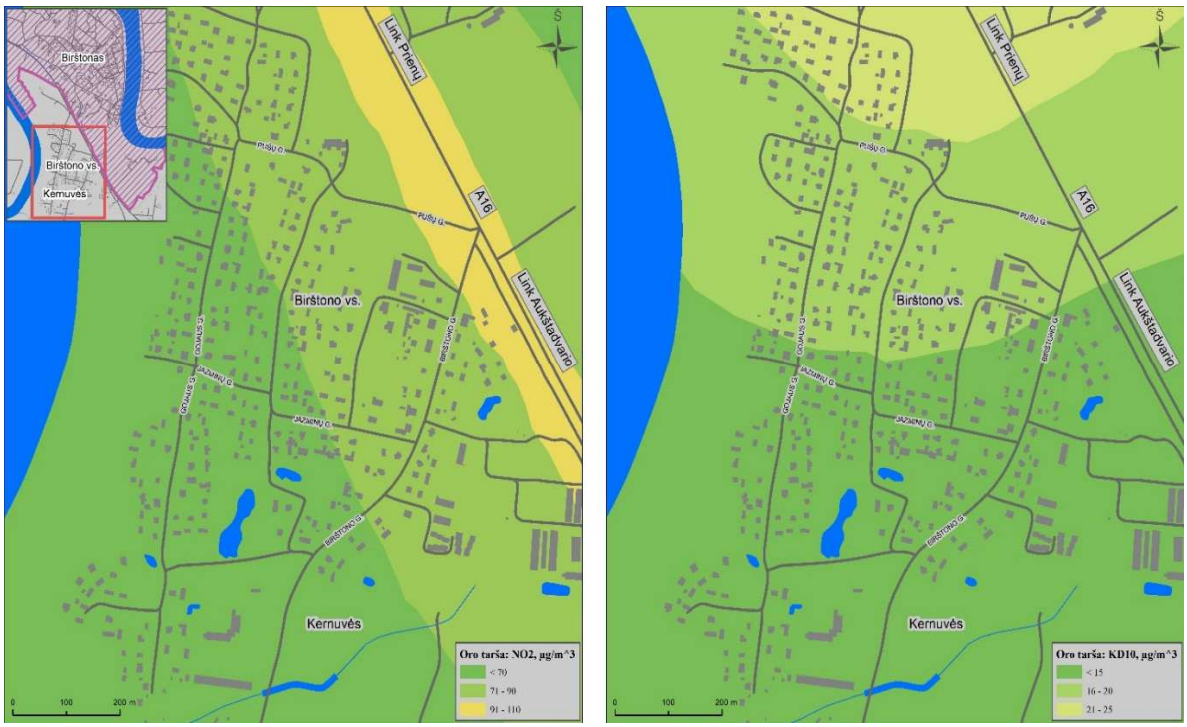
5.1 pav. Numatomas triukšmo taršos sklaidos skaičiavimas prijungtose prie miesto Birštono Vs. ir Kernuvių kaimo dalyse. *Šaltinis: Sudaryta autorių*

Analizuojant taršos sklaidą didžiausias triukšmo lygio (56-60 dB) šaltinis išlieka miesto teritoriją kertantis magistralinis kelias A16 (Vilnius-Prienai-Marijampolė), tačiau prijungiamų teritorijų esantys greičio apribojimai transporto priemonėms sumažins triukšmo lygį.

Prognozuojami triukšmo lygiai neviršija leistinų ribų. Numatoma pramoninė veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai. Didžiausi leidžiami triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomenės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje:

5.1 lentelė. Šaltinis: HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“

Objekto pavadinimas	**Paros laikas, val.**	**Ekvivalentinis garso slėgio lygis (L_{AeqT}), dBA**	**Maksimalus garso slėgio lygis (L_{AFmax}), dBA**
Gyvenamųjų pastatų ir visuomeninės paskirties pastatų aplinkoje, veikiamoje transporto sukeliamo triukšmo	6-18	65	70
	18-22	60	65
	22-6	55	60
Kurortinėse teritorijose	6-18	60	65
	18-22	55	60
	22-6	50	55

5.2 pav. Numatomi Birštono vs. ir Kernuvių kaimo oro taršos rodikliai. *Šaltinis: Sudaryta autorių*

Prognozuojant oro taršą prijungiamose prie kurorto teritorijose – Birštono vs. Ir Kernuvių kaimo dalyse, azoto dioksido ($_{NO2}$) ir kietųjų dalelių (KD_{10}) koncentracijos neviršija nustatytų leistinų ribų (5.2 lentelė).

5.2 lentelė. Azoto dioksido ir kietųjų dalelių leistinos ribos.

Junginys	Patvirtinta ribinė vertė	Prognozuojama vertė
NO_2	200 µg/m^3 negali būti viršyta daugiau kaip 18 kartų per kalendorinius metus	nuo 70 iki 90 µg/m^3
KD_{10}	50 µg/m^3 negali būti viršyta daugiau kaip 35 kartus per kalendorinius metus	nuo 16 iki 25 µg/m^3

Šaltinis: Įsakymas dėl aplinkos oro užterštumo sieros dioksidu, azoto dioksidu, azoto oksidais, benzenu, anglies monoksidu, švinu, kietosiomis dalelėmis ir ozonu normų patvirtinimo 2001 m. Gruodžio 11 d. Nr. 591/640 Vilnius.

Vykdant netaršią gamybą ir neagresyvią urbanizaciją numatomas trumpalaikis neigiamas poveikis gyventojų sveikatai, susijęs su kelio darbais, krovinių transportavimo galimybėmis. Analizuojant azoto dioksido ir kietųjų dalelių taršos žemėlapius, prognozuojamos vertės neviršys leistinų ribų, tai nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Būtų kuriama intensyviam lankymui pritaikyta aplinka, rekreacinė inžinerinė infrastruktūra, kuri kuriama kartu plėtojant gamtinę aplinką, žaliuosius plotus. Gamtinė aplinka, kur tai įmanoma, būtų panaudota žmonių poilsiui, teritorijos būtų pritaikytos ir įrengtos, kad sumažinti galimą neigiamą poveikį. Būtų išlaikyti gamtinio bei istoriškai susiformavusio kraštovaizdžio, gamtinių ir kultūrinių kompleksų bei objektų vertės požymiai.

6.2 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su socialine-ekonomine plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

Ekonominei aplinkai

Inžinerinė infrastruktūra, jos organizacija ir veikimas, gali būti laikoma pagrindu, kuris leidžia teikti kokybiškas viešąsias paslaugas gyventojams, turistams ir kitiems verslo subjektams ir tokiu būdu skatinti ekonominę Birštono kurorto plėtrą.

Gyvenamųjų namų modernizavimas, išplėsta inžinerinė ir socialinė infrastruktūra, poilsio zonų plėtra pagerins gyventojų gyvenimo sąlygas ir aplinkos kokybę. Siūlomos priemonės padės išsaugoti Birštono kurorto kultūros paveldą. Miesto aplinkos sutvarkymas ir sveikatinimo bei turizmo sektoriaus plėtra padidintų į Birštono kurortą atvykstančių turistų ir besigydančiųjų skaičių ir tuo pačiu už šias paslaugas gaunamas pajamas.

Socialinei aplinkai

Siekiant konkuruoti regione reikia Birštono kurorte išlaikyti esamus gyventojus, pritraukiant jaunus, darbingus žmones. Šiems siekiams įgyvendinti svarbu sukurti darnią socialinę aplinką – materialines, dvasines ir kultūrines žmonių gyvenimo, vystymosi ir veiklos sąlygas. Šiems tikslams pasiekti svarbūs uždaviniai būtų sveikatos stiprinimo, socialinės paramos ir socialinių paslaugų prieinamumo didinimas, savivaldybės kultūros ir sporto institucijų ir paslaugų infrastruktūros, kuri

užtikrintų visuomenės dvasinių ir fizinių poreikių tenkinimą, etninių tradicijų skleidimą, modernizavimas. Palanki socialinė aplinka didžia dalimi nulemia gyvenimo kokybę, kuri yra esminė pritraukiant ir išlaikant žmones, sudaro galimybę tenkinti pagrindinius gyventojų poreikius (švietimo, ugdymo, kultūros, sveikatos apsaugos, socialinės rūpybos, verslumo skatinimo), kurie galimi tik įveikus pagrindines neigiamas tendencijas, būdingas ir kitiems Lietuvos bei Europos miestams.

Darni gyvenamųjų teritorijų infrastruktūros plėtra bus užtikrinta pritraukiant privataus kapitalo išteklius.

Subalansavus socialinius ir ekonominius elementus bus išryškintas Birštono kurorto savitumas ir patrauklumas, didės Birštono kurorto įvaizdis, bendrasis ekologinis tvarumas, ekosistemų dinaminis stabilumas ir biologinė įvairovė, tai padidins turistų srautus. Birštono kurorto bendrajame plane numatomas subalansuotas įvairių resursų panaudojimas, kartu mažinant aplinkos taršą iš atskirų šaltinių.

Teritorijos vystymo darnai

Įgyvendinus BP socialinės – ekonominės dalies sprendinius, tikimasi stiprinti Birštono kurorto kaip strateginio traukos centro reikšmę, išlaikyti teritorijos socialinio, ekonominio ir ekologinio vystymo pusiausvyrą (subalansuotą plėtrą), sudaryti prielaidas kraštovaizdžio ekologinei pusiausvyrai palaikyti arba ją atkurti, panaudojant žmonių poilsiui ir turizmo plėtrai, plėtoti socialinę infrastruktūrą ugdančią žmoniškuosius išteklius, t. y. vystyti formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigas, stiprinti kultūrinę veiklą, skatinti investicijas socialiniam ekonominiam vystymui.

Gerinant socialines sąlygas, keliant būsto ir gyvenamosios aplinkos kokybę, susidarys palankios ekologiškos sąlygos gyventi.

Planuojama teritorijos socialinės – ekonominės plėtros nauda vyks ne stichiškai, o pagal poreikį ir galimybes pasirinktose plėtros kryptyse, numatant plėtros etapus.

Nustačius konceptualiai svarbiausius socialinės ekonominės dalies reglamentus, būtų sukurtos prielaidos išlaikyti darniosios plėtros visuotinai pripažintus principus, priemones ir būdus, kiek tai leidžia bendrojo planavimo lygmens dokumentas.

6.3 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su gamtinės aplinkos plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių keitimo koncepcijoje ekstensyvaus naudojimo parkų zonų vystymo ir gamtinio karkaso formavimo sprendinių įgyvendinimas sąlygotų ilgalaikes teigiamas (tiesiogines ir netiesiogines) pasekmes.

Teritorijos vystymo darnai

Sudarys prielaidas formuoti vientisą lokalios reikšmės gamtinį karkaso tinklą apimantį kurorto teritorijas. Užtikrins vieno iš darnaus vystymosi komponentų (gamtinės aplinkos) integravimą į bendrą sistemą. Natūraliai besivystantys ir prižiūrimi parkai teritorijoje gerins ekologinę būklę, aplinkos sveikumą. Ekologinio stabilizavimo funkciją atliekančios teritorijos dalys efektyviai kompensuotų urbanistinio – komercinių zonų vystymosi ir veiklos generuotą neigiamą poveikį, užtikrintų gyvenamosios aplinkos sveikumą (kokybę).

Ekonominei aplinkai

Birštono kurorto bendrojo plano gamtinės dalies sprendiniai neigiamai neįtakos ekonominės miesto plėtros. Birštono kurorto bendrojo plano gamtinės dalies sprendiniai neįtakos bendrųjų investicinių ir verslo sąlygų.

Socialinei aplinkai

Tinkamai tvarkant Birštono kurorto parkus ir želdynus, ekologinė situacija mieste gerės, pritrauks naujus gyventojus, turistus. Taip pat pagerės bendras įvaizdis, tai gali įtakoti spartesnį teritorijos ekonominį ir socialinį vystymąsi.

Sprendiniai švietimo ir sveikatos apsaugos nepaveiks, kultūrą įtakos netiesiogiai, nes atsiras daugiau erdvių tinkamų kultūriniams renginiams.

Atskiroms socialinėms grupėms sprendiniai įtakos neturės. Žmonių sveikatą Birštono kurorto bendrojo plano gamtinės dalies sprendinių įgyvendinimas veiks teigiamai, nes gerės oro kokybė, o kartu ir bendra aplinkos kokybė.

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Padėtų reguliuoti teritorijos urbanizacijos procesus, padėtų išsaugoti gamtinį kraštovaizdį. Sukurtų prielaidas didinti gamtinio karkaso teritorijų natūralumą ir teritorinį susietumą, užtikrintų esamų želdynų išsaugojimą bei sudarytų sąlygas gerinti gamtinių rekreacinių išteklių kokybę,

Ūkinė veikla gamtinio karkaso teritorijose gali būti vykdoma tik įvertinus šios veiklos poveikį gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei teisės aktų nustatyta tvarka, numačius ir įgyvendinus įvairiapuses priemones antropogeniniam poveikiui kompensuoti, gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei išsaugoti ar atkurti.

Oro kokybė Birštono kurorte pagerės, tinkamai prižiūrint esamus želdynų plotus.

Paviršinių vandenų kokybę Birštono kurorto gamtinės dalies sprendiniai paveiks tik teigiamai. Tuo pačiu būtų sudarytos prielaidos upių bioįvairovės gausėjimui, pagerėtų žuvų migracijos sąlygos, o kartu būtų suformuota patraukli rekreacinė aplinka.

Požeminių vandenų kokybei tiesioginės įtakos Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių keitimas gamtinės dalies sprendiniai neturės.

Įgyvendinus sprendinius Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių keitimo gamtinės dalies sprendinius gamtinės rekreacinės aplinkos kokybė pagerės, ji labiau atitiks gyventojų poreikius.

6.4 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su kultūros paveldo apsauga, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

Įgyvendinus Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių keitimo sprendinius, susijusius su nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga, prognozuojamos ilgalaikės teigiamos pasekmės.

Teritorijos vystymo darnai

Bendrojo plano sprendiniai turės teigiamą poveikį teritorijos vystymo darnai, nes įgyvendinus plano sprendinius tikimasi atgaivinti kurorto kultūros paveldą, išryškinti ir atskleisti jos teritorijos kraštovaizdinę, architektūrinę, istorinę vertę.

Nustatant prioritetus reikšmingiausių kultūros paveldo objektų apsaugai, tvarkybai bei pritaikymui būtų užtikrintas vertingiausio kultūros paveldo išsaugojimas ir reprezentavimas, o taip pat „kasdienio paveldo" - išlikusių autentiškų, etnine kultūrine verte pasižyminčių statinių išsaugojimo ir pritaikymo skatinamas.

Įgyvendinus sprendinius numatomas darnus kultūros paveldo integravimas į bendrą kurorto vystymo koncepciją.

Ekonominei aplinkai

Įgyvendinus plano sprendinius numatomas teigiamas poveikis kurorto turizmo plėtrai.

Tikėtina, jog tinkamai tvarkomas ir prižiūrimas kultūros paveldas gali padidinti greta esančio nekilnojamojo turto vertę.

Paveldosaugos principų ir prioritetų suformavimas gali turėti teigiamą poveikį ekonominei aplinkai, nes bus nustatytos teritorijų ir statinių tvarkybos darbų kryptys, pritaikymo galimybės.

Tikėtina, kad vietovių ir objektų tvarkybai bei priežiūrai bus pritrauktos ir tarptautinių fondų lėšos.

Socialinei aplinkai

Numatomas teigiamas poveikis bendruomenių raidai, švietimui, kultūrai, nes įgyvendinus bendrojo plano sprendinius tikėtinas kultūros paveldo vertės išryškinimas, kultūros paveldo vertybių pritaikymas, kultūrinio kraštovaizdžio atgaivinimas. Numatomas vietos bendruomenių skatinimas aktyviai dalyvauti kultūros paveldo apsaugoje. To pasėkoje bus stiprinamas socialinis-kultūrinis aspektas akcentuotas tarptautinėse konvencijose[1] ir kituose dokumentuose.

[1] Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencija (Žin., 1997, Nr.19-411), Europos architektūros paveldo apsaugos konvencija (Žin., 1999, Nr.100-2895), Europos kraštovaizdžio konvencija (Žin., 2002, Nr.104-4621)

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Bendrojo plano sprendiniai turės teigiamą poveikį gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui, nes ypatingas dėmesys skirtinas istoriškai susiformavusių kultūrinio kraštovaizdžio erdvinių struktūrų išsaugojimui. Numatoma kultūros vertybių tvarkyba išryškinant jų sąveiką su vertinga gamtine aplinka.

Skiriant pakankamą dėmesį kultūros paveldo tvarkymui ir priežiūrai, bus restauruojami ir atkuriami istoriniai želdynai ir želdiniai, išsaugomas vertingi želdiniai ar želdinimo pobūdis kultūros paveldo vertybių teritorijose. Želdynų tvarkymas, istorinės želdinių struktūros atkūrimas teigiamai paveiks biologinę įvairovę, gamtos vertybes, estetinę kraštovaizdžio kokybę.

6.5 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su susisiekimo sistemos plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

SPAV metu yra vertinamos Birštono kurorto susisiekimo sistemos plėtros sprendinių galimos pasekmės. Vertinami miesto aplinkos komponentai, kuriems gali turėti įtakos susisiekimo sistemos plėtros sprendiniai:

1) miesto ekonominė aplinka (rajono savivaldybės biudžetas, investicijų ir verslo sąlygos, ūkio raidos procesai ir pan.);
2) miesto socialinė aplinka (įvairūs socialiniai procesai);
3) miesto gamtinė aplinka ir kraštovaizdis (oro, vandens kokybė, ekosistemos, gyvūnų ir augalų rūšys, gamtinės buveinės).

SPAV metu vertinamos susisiekimo sistemos infrastruktūros plėtros sprendinių galimos pasekmės Birštono kurorto ekonominės aplinkos, socialinės aplinkos, gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio aspektais.

Ekonominei aplinkai

Susisiekimo sistemos plėtra Birštono kurorte sukurs palankesnę investicinę aplinką, sudarys geresnes prielaidas smulkiojo verslo plėtrai. Birštono kurorto tolimesnei raidai didelės įtakos turės naujo tilto per Nemuno upę įrengimas.

Socialinei aplinkai

Birštono kurorto susisiekimo sistemos tobulinimas įtakos gerėjančią gyventojų gyvenimo kokybę, viešosios paslaugos bus labiau prieinamos daugumai gyventojų.

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Susisiekimo sistemos vystymas, numatomos aplinkosauginės priemonės, mažinančios neigiamą transporto įtaką turės ilgalaikį teigiamą poveikį Birštono kurorto gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui. Mažėjantis transportinis triukšmas, automobilių išmetamųjų dujų kiekis, leis išsaugoti gražią ir sveiką aplinką. Birštono kurorte galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas

poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui, modernizuojant gatves, įrengiant pėsčiųjų šaligatvius ir dviračių takus. Šiuo laikotarpiu yra galimi vienkartiniai padidintos taršos patekimo į aplinką atvejai, atliekant gatvių rekonstravimo darbus, laikinai gali būti pažeistas kraštovaizdis. Birštono kurorte galimas nereikšmingas neigiamas poveikis aplinkai, atliekant įvairius žemės kasimo, transportavimo, asfaltavimo ir kitus darbus.

Pagal Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių keitimo sprendinius optimaliai sutvarkyta susisiekimo sistema mieste garantuos mažesnę gamtinės aplinkos taršą. Numatomas teigiamas poveikis gamtinės aplinkos kokybei yra ilgalaikis.

Numatyti susisiekimo infrastruktūros sprendiniai gamtinio karkaso poveikiui sumažinti, atitinka Gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus.

6.6 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su inžinerinės infrastruktūros plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

SPAV metu vertinamos vandentiekio ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio, dujų tiekimo bei telekomunikacijų ir ryšių infrastruktūros plėtros sprendinių galimos pasekmės. SPAV metu vertinami aplinkos komponentai, kuriems gali turėti įtakos rengiamo bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai, yra:

- ekonominė aplinka (savivaldybės biudžetas, investicijų ir verslo sąlygos, ūkio raidos procesai ir pan.);
- socialinė aplinka (gyventojų užimtumas, migracija ir kt.);
- gamtinė aplinka ir kraštovaizdis (oro, vandens kokybė, ekosistemos, gyvūnų ir augalų rūšys, gamtinės buveinės);
- kultūros paveldas.

Ekonominei aplinkai

Analizuojamos plėtros alternatyvos leistų išnaudoti esamos inžinerinės infrastruktūros privalumus, bei leistų ją išplėsti. Gerai išvystytas susisiekimas, netoli esantis elektros, dujotiekio, vandentiekio ir nuotekų tinklas sukurs palankesnę investicinę aplinką.

Inžinerinė infrastruktūra, jos organizacija ir veikimas, gali būti laikoma pagrindu, kuris leidžia teikti kokybiškas viešąsias paslaugas gyventojams, įmonėms ir kitiems verslo subjektams ir tokiu būdu skatinti ekonominę Birštono kurorto plėtrą. Inžinerinių sprendinių įgyvendinimas parengs materialinę plėtros bazę ir turės teigiamas ilgalaikes pasekmes ekonominei aplinkai.

Socialinei aplinkai

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros įgyvendinimas sąlygos reikšmingas teigiamas ilgalaikes pasekmes svarbiausiuose žmogaus pamatiniuose aspektuose, tokiuose kaip gyvenimo kokybės ir sveikatos srityje:

- bendros higieninės situacijos gerėjimas;
- mažėsianti susirgimų rizika dėl vandens kokybės ir namų ūkių nuotekų daromos dirvožemio ir šachtinių šulinių mikrobiologinės taršos;
- žmonių gyvenamosios kokybės gerėjimas;

Modernizuojama ir jau modernizuota inžinerinė infrastruktūra kai kuriais atvejais leidžia sumažinti viešųjų paslaugų teikimo kaštus ir tuo pačiu šių paslaugų kainą miesto gyventojams.

Vienas iš didžiausių neigiamą įtaką turinčių aspektų tai gyventojų skaičiaus mažėjimas. Blogėjanti demografinė padėtis taip pat turi įtakos ir socialinei aplinkai, nes santykinai didėja infrastruktūros išlaikymo kaštai.

Infrastruktūros plėtros atveju tikėtinas neigiamas socialinis aspektas – neišvengiamas kainų už paslaugas kilimas, kuris gali turėti stiprų neigiamą poveikį kai kurioms socialinėms grupėms. Norint išvengti šio poveikio reikalingi tam tikri kompensavimo mechanizmai minėtoms socialinėms grupėms. Visuomenės nepasitenkinimą kylančiomis viešųjų paslaugų kainomis galima sumažinti nuolatos vykdomu visuomenės informavimui apie atliekamus modernizacijos bei paslaugų kokybės gerinimo darbus bei kainų kilimo priežastis. Taip pat neigiamo visuomenės požiūrio mažinimui labai svarbus kokybiškų paslaugų teikimas.

Gamtinei aplinkai

Vandentiekos ir vandenvalos sprendimai turi ir turės ilgalaikį teigiamą poveikį gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui, kadangi nuotekų šiukšlių tvarkymo srityje pagerėjimas leis išsaugoti ne tik gražią aplinką, bet tinkamą efektyvų teršalų išvalymą.

Pagal bendrojo plano sprendimus sutvarkyta aprūpinimo šiluma ir atliekų tvarkymo infrastruktūra mieste užtikrins mažesnę gamtinės aplinkos taršą. Tinkamas atliekų tvarkymas užtikrins mažiausią galimą neigiamą poveikį gamtinės aplinkos kokybei. Numatomas teigiamas poveikis yra ilgalaikis. Tačiau galimas ir neilgiams poveikis gamtinei aplinkai, dėl nelegalaus atliekų šalinimo, galimai atsirasiančio plečiant atliekų rūšiavimo sistemą, siekiant išvengti atitinkamo mokesčio už atliekų tvarkymą, kuris darys neigiamą poveikį gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui. Vykdant inžinerinės infrastruktūros plėtrą didėja poveikis gamtai, nes neišvengiama naujos infrastruktūros (elektros, dujų, vandentieki, nuotekų ir kt. tinklų) statyba.

Pasirinktos koncepcijos alternatyvos sprendiniai elektros ir šilumos srityse turės ilgalaikį teigiamą poveikį gamtinei aplinkai, kadangi diegiamos efektyvaus energijos gamybos, tiekimo ir vartojimo priemonės sudarys sąlygas mažesniam organinio kuro poreikiui, kurio metu aplinkos oras ypač teršiamas kenksmingomis aplinkai ir žmogaus sveikatai medžiagomis.

Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis kraštovaizdžiui ir kitiems aplinkos komponentams infrastruktūros objektų statybos metu atliekant žemės kasimo ir kitus darbus.

Aplinkos orui

Pasirinktos koncepcijos alternatyvos plėtros atveju pagrindinis šilumos gamybos būdas priskiriamas gamtinių dujų panaudojimui, todėl aplinkos oro tarša turėtų būti nedidelė, nes gamtinės dujos yra švariausias iškastinis kuras. Šiuo atveju gali būti užtikrinamas efektyvus ir automatizuotas kuro deginimas ir taršos minimizavimas. Pastatai statyti pagal naujus energinius reikalavimus mažai vartos energijos, todėl kuro poreikis taip pat bus minimalus.

Požeminiams ir paviršiniams vandenims

Centralizuotos vandens tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra ženkliai pagerins vartotojams tiekiamo vandens kokybę, sumažins vandens nuostolius tinkluose.

Dirvožemiui

Inžinerinės infrastruktūros objektų modernizavimas, sudarys prielaidas buvusios lokalios taršos pasekmių mažinimui požeminiam vandeniui, dirvožemio gamtinio potencialo išlaikymui, todėl tikėtinos teigiamos bendrojo plano įgyvendinimo pasekmės dirvožemio ir gelmių ištekliams.

6.7 Alternatyvos parinkimas

Įgyvendinant Birštono kurorto koncepciją tikėtinos reikšmingos trumpalaikės, ilgalaikės teigiamos ir neigiamos pasekmės aplinkai, biologinei įvairovei, visuomenei ir jos sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui, materialiajam turtui, kultūros paveldui, kraštovaizdžiui pateikiama 6.1. lentelėje.

Pasekmių vertinimui priimti tokie žymėjimai:

\+ tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės,

\- tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės,

+/- tikėtinos tiek teigiamos tiek neigiamos pasekmės,

0 nenumatoma reikšmingų pasekmių,

? nepakanka informacijos.

6.1. lentelė. Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas

Reikšmingų poveikių charakteris	**SPAV vertinimo komponentai**																								**Alternatyvos vertinimo komentaras Alternatyvos pasirinkimo komponentas**
	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai , NATURA2000	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai, NATURA2000	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai ,NATURA2000	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	
	Pirmoji alternatyva								**Antroji alternatyva**								**Trečioji alternatyva**								
	URBANISTINĖS DALIES SPRENDINIŲ POVEIKIS																								I-oji alternatyva. Urbanistinės dalies sprendinių poveikis saugomoms teritorijoms, gamtos paveldo objektams, NATURA2000 ekologiniam tinklui turės teigiamą/neigiamą poveikį tik vidutinį laikotarpį, nes šioje koncepcijos alternatyvoje akcentuojamas tęstinumas, be didelių pokyčių.
Trumpalaikis	0	+/-	+/-	+/-	0	0	0	+/-	0	0	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	
Vidutinio laikotarpio	+/-	+/-	0	0	0	0	0	+/-	0	0	+	+/-	+/-	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	0	0	+/-	**II-ąja** alternatyva nenumatoma reikšmingų pasekmių saugomoms teritorijoms, NATURA2000 tinklui, nes Birštono kurorto teritorija vystoma tolygiai, išdėstant rekreacines teritorijas, kurios neturės neigiamo poveikio aplinkai. II-aja alternatyva tikėtinos ilgalaikės, sinergetinės, kaupiamosios teigiamos pasekmės gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui, akcentuojant kokybinę plėtrą gerinant gyvenamąją ir poilsio aplinkas. Numatoma darniausia prijungiamos prie kurorto teritorijos – esamų urbanizuotų Birštono vs., Kernuvių k. dalių – plėtra, baigiant formuoti esamą urbanistinę bei gatvių struktūrą, numatant netaršią gamybą.
Ilgalaikis	0	0	+	0	0	0	0	0	0	+	+	+	0	0	0	+	0	0	+	0	0	0	0	+/-	
Sinergetinis	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+/-	III-oji alternatyva. Numatoma prijungiamos prie kurorto teritorijos – esamų urbanizuotų Birštono vs., Kernuvių k. dalių – plėtra, įvedant agresyvesnę urbanizaciją, plėtojant gamybą ir komerciją, tai turėtų vidutinio laikotarpio neigiamą poveikį saugomoms teritorijoms, gamtos paveldo objektams. Plėtojant urbanistinę struktūrą, želdynų sistemą galimos trumpalaikė ir vidutinio laikotarpio tiek teigiamos tiek neigiamos pasekmės gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui.
Kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+	+	+	0	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	+/-	
	SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA																								Visų trijų alternatyvu požiūriu taikomos bendrosios socialinės ir ekonominės aplinkos plėtros vystymo kryptys. Išlaikoma esama ir numatoma socialinė, ekonominė plėtra tai neturės reikšmingo poveikio saugomoms teritorijoms, NATURA2000 ekologiniam tinklui, tokiu būdu atsižvelgiant į teigiamą įtaką aplinkai.
Trumpalaikis	0	0	+	+	0	0	0	+	0	0	+/-	+/-	0	0	0	+/-	0	0	+/-	+/-	0	0	0	+/-	
Vidutinio laikotarpio	0	0	+	+	0	0	0	+	0	0	+/-	+/-	0	0	0	+/-	0	0	+	+	0	0	0	+	
Ilgalaikis	0	+	+	+	+/-	+/-	0	+	0	+	+	+	+/-	+/-	0	+	0	+	+	+	+/-	+/-	0	+	
Sinergetinis	0	+	+	+	+/-	+/-	0	+	0	+	+	+	+/-	+/-	0	+	0	+	+	+	+/-	+/-	0	+	
Kaupiamasis	0	+	+	+	+/-	+/-	0	+	0	+	+	+	+/-	+/-	0	+	0	+	+	+	+/-	+/-	0	+	
	ŽELDYNŲ SISTEMA																								I ir III alternatyva. Išlaikomas ekologinio kompensavimo sistemai priskirtų gamtinio karkaso teritorijų ir ankstesniuose planavimo dokumentuose nustatytos situacijos išlaikymas neatliekant ribų optimizavimo, tai numato vidutinio laikotarpio, sinergetinį, kaupiamąjį teigiamą poveikį saugomoms teritorijoms, gamtos paveldo objektams, NATURA2000 tinklui. Tačiau šiomis alternatyvomis numatomos tiek teigiamos tiek neigiamos pasekmės gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui, užtikrinant kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą.
Trumpalaikis	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vidutinio laikotarpio	+	+/-	+/-	0	+/-	+/-	0	+/-	+	+	+/-	0	+/-	+/-	0	+/-	+	+/-	0	0	0	0	0	0	
Ilgalaikis	+	+/-	+/-	+/-	-	+/-	0	-	+	+	+/-	+/-	+/-	+/-	0	-	+	+/-	0	+	+	+	0	+	**II alternatyva.** Numatomas ekologinio kompensavimo sistemai priskirtos (gamtinio karkaso) teritorijos ribų koregavimas, GK tikslų įgyvendinimo priemonės bei sistemos papildymas vietinės svarbos gamtinio karkaso elementais, tai turės ilgalaikį, sinergetinį, kaupiamąjį poveikį gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui. Didesnės dalies Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo plane išskirtų tvarkymo zonų, bei joms numatytų sprendinių perkėlimas, bei dalies sprendinių koregavimo (zonų ribų optimizavimo) siūlymai numatys ilgalaikes, sinergetines, kaupiamąsias pasekmes saugomoms teritorijoms, gamtos paveldo objektams. Bus detalizuotos ir patikslintos gamtinio karkaso komponentų ribos, jų tvarkymo kryptys. **(Pasirenkama alternatyva)**
Sinergetinis	+	+/-	?	?	+/-	+/-	0	?	+	+	?	?	+/-	+	0	?	+	+/-	0	+	+	+	0	0	
Kaupiamasis	+	+/-	?	?	+/-	+/-	0	?	+	+	?	?	+/-	+	0	?	+	+/-	0	+	+	+	0	+	

6.1 lentelės tęsinys

Reikšmingų poveikių charakteris	**SPAV vertinimo komponentai**																								**Alternatyvos vertinimo komentaras Alternatyvos pasirinkimo komponentas**
	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai , NATŪRA2000	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai, NATŪRA2000	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai ,NATŪRA2000	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	
	Pirmoji alternatyva								**Antroji alternatyva**								**Trečioji alternatyva**								
	SUSISIEKIMO SISTEMA																								Laikomasi bendrųjų susisiekimo sistemos vystymo principų, tačiau rekomenduojama vystymo prioritetus dėstyti pagal urbanistinės struktūros vystymo kryptis tai numato tik trumpalaikį teigiamą/neigiamą poveikį saugomoms teritorijoms, gamtos paveldo objektams, NATURA2000 ekologiniam tinklui.
Trumpalaikis	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	
Vidutinio laikotarpio	+	+/-	0	+	+/-	+/-	0	+/-	+	+/-	0	+	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	0	+	+/-	+/-	0	+/-	
Ilgalaikis	+	+	0	+	0	0	0	+	+	+	0	+	0	0	0	+	+/-	+	0	+	0	0	0	+	
Sinergetinis	0	+	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	+	
Kaupiamasis	0	+	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	+	
	KULTŪROS PAVELDAS																								Visų trijų alternatyvu atžvilgiu nekilnojamosios kultūros vertybės saugomos ir veikla jose plėtojama teisės aktų nustatyta tvarka. Kultūros paveldo apsaugos tikslai ir uždaviniai grindžiami darnios plėtros nuostata: nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas yra neatsiejama Birštono kurorto teritorijos plėtros dalis, tai turės teigiamą ilgalaikį, sinergetinį, kaupiamąjį poveikį saugomai teritorijai, joje esantiems gamtos paveldo objektams. Ypatingas dėmesys skirtinas archeologinio paveldo apsaugai ir priežiūrai. Bus suformuoti kultūros paveldo apsaugos prioritetai, kultūros paveldo vertybių paveldosaugos principai, nustatytos jų įgyvendinimo ir skatinimo priemonės. Numatomas tik ilgalaikis, sinergetinis, kaupiamasis teigiamas poveikis gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui.
Trumpalaikis	0	0		0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	
Vidutinio laikotarpio	0	+		+	0	0	0	0	0	+		+	0	0	0	0	0	+		+	0	0	0	0	
Ilgalaikis	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+	
Sinergetinis	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+	
Kaupiamasis	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+	
	INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA																								Laikomasi bendrųjų inžinerinės infrastruktūros vystymo principų, tačiau rekomenduojama vystymo prioritetus dėstyti pagal urbanistinės struktūros vystymo kryptis. Numatoma maksimaliai atnaujinti visą susidėvėjusią vandentiekos infrastruktūrą bei užtikrinti patikimą vandens tiekimą, šios įgyvendinamos priemonės turės nereikšmingą trumpalaikį neigiamą poveikį gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui bei vien teigiamą vidutinio laikotarpio, ilgalaikį, kaupiamąjį, sinergetinį poveikį. Taip pat sprendinių įgyvendinimas turės reikšmingą ilgalaikį teigiamą poveikį oro, vandens ir dirvožemio ekosistemoms.
Trumpalaikis	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	
Vidutinio laikotarpio	0	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	
Ilgalaikis	0	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	
Sinergetinis	0	+	0	+	+	+	0	+	0	+	0	+	+	+	0	+	0	+	0	+	+	+	0	+	
Kaupiamasis	0	+	0	+	+	+	0	+	0	+	0	+	+	+	0	+	0	+	0	+	+	+	0	+	
Bendras įvert.	0	+	0	+	0	0	0	+	0	+	+	+	0	0	0	+	0	+	0	+	0	0	0	+	Įvertinant anksčiau pateiktus argumentus galima teigti, kad Birštono kurorto teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijų sprendiniai nėra susiję su teigiamu tiesioginiu ar netiesioginiu poveikiu vertinimo komponentams. Atsižvelgiant į bendrą strateginio poveikio aplinkai įvertinimą, II alternatyva yra priimtiniausia savo konsepcija.

Atlikus Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo koncepcijos alternatyvų galiojančio Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių aštuonių aplinkos komponentų strateginį pasekmių aplinkai vertinimą nustatyta, kad Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo antroji alternatyva – strateginių pasekmių aplinkai poveikio požiūriu yra pranašesnė už kitas dvi alternatyvas. Nustatyta, kad Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo antrosios alternatyvos plėtros koncepcijoje numatyta ūkinė veikla, vykdoma laikantis nustatytų apribojimų, planuojamai teritorijai galiojančių aplinkos apsaugos, higienos bei statybos ir projektavimo normatyvinių dokumentų reikalavimų, neturės neigiamo poveikio aplinkai bei gretimybėms.

7 PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, reikia taikyti tam tikrai plėtros rūšiai tinkančias priemones:

- gyvenamosios mažaaukštės plėtros teritorijose turi būti sudarytos sąlygos patogiam susisiekimui su kurorto centru visų rūšių transportu ir pėsčiomis, apribota plėtra į gamtiškai jautrias teritorijas, įrengti centralizuoti arba grupiniai vandens gręžiniai ir buitinių nuotekų valymo įrenginiai, gretimos gamtinės teritorijos turi būti pritaikytos lankytojams;
- atskirųjų želdynų plėtros teritorijose būtina įrengti pėsčiųjų takus, apriboti automobilių eismą, įrengti teritorijos naudojimui reikalingą techninę ir inžinerinę infrastruktūrą, pasirūpinti teritorijos tvarkymu ir šiukšlių surinkimu bei išvežimu;
- komercinių objektų plėtros teritorijose būtina numatyti patekimą į teritoriją per gatves ir kelius, nekertančius gyvenamųjų ir visuomeninių teritorijų. Numatyti galimos taršos sklidimo kryptis, taršos sumažinimą ir kompensuojančias priemones, gerą teritorijos pasiekiamumą darbuotojams;
- verslo teritorijose turi būti įrengti privažiavimai krovininiam transportui, nekertant miesto centro, mišrių ir gyvenamųjų teritorijų. Gyventojams turi būti sudarytos sąlygos patogiam susisiekimui su verslo teritorijų sklypais visų rūšių transportu ir pėsčiomis.

Rengiant ir įgyvendinant bendrojo plano socialinės – ekonominės dalies sprendiniuose numatytus veiksmus būtina atsižvelgti į kultūros vertybių apsaugos reikalavimus.

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, reikalinga:

1. teritorinę veiklą vystyti remiantis bendrojo plano koncepcijoje įvardintais teritorijos naudojimo funkciniais prioritetais;
2. konkretizuojant Birštono kurorto bendrojo plano sprendinius vadovautis aprobuota koncepcija ir nekeisti joje numatytų teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų;
3. rengiant teritorijos specialiuosius ir detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano koncepcijos, tiesiogiai ir netiesiogiai su aplinkos kokybe bei jos apsauga susijusiais, sprendiniais;
4. rengiant Birštono kurorto želdynų specialiuosius planus, fiksuoti jų ribas ir tuo pačiu eliminuoti neigiamai miesto aplinką veikiančius juridinius precedentus;
5. skatinti ekologinį švietimą ir didinti rajono gyventojų ekologinį sąmoningumą;
6. supažindinti institucijas ir suinteresuotą visuomenę su bendrojo plano sprendiniais.

Einant sprendinių realizacijos linkme, kuomet jau tampa aiškios planuojamos veiklos ir jų mastai, turi būti ieškoma galimybių sumažinti tikėtinas neigiamas pasekmes, numatomos jų išvengti ar sumažinti padedančias priemonės. Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, visų pirma reikalinga:

1. konkretizuojant Birštono kurorto bendrojo plano sprendinius, vadovautis aprobuota koncepcija ir iš esmės nekeisti joje numatytos želdynų sistemos teritorinės lokalizacijos.
2. rengiant zonų specialiuosius ir detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano, tiesiogiai ir netiesiogiai su aplinkos kokybe bei jos apsauga susijusiais, sprendiniais;
3. rengti kraštovaizdžio, tame tarpe gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo, atskirųjų želdynų teritorijų tvarkymo specialiuosius planus bei eliminuoti neigiamai aplinkos apsaugą įtakojančius juridinius precedentus.

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių nekilnojamajam kultūros paveldui, reikalinga:

1. Birštono miesto istorinės dalies (kultūros paveldo vietovės) apsaugai parengti specialiojo teritorijų planavimo dokumentą - tvarkymo planą;
2. rengiant Birštono kurorto istorinio centro apsaugos specialiuosius ir detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendiniais siekiant išsaugoti ir stiprinti vertingąsias saugomos vietovės savybes;
3. skatinti saugomų kultūros paveldo objektų savininkus sudaryti apsaugos sutartis konkrečioms kultūrinės vertės išsaugojimo priemonėms nustatyti.

Įvertinus Birštono kurorto sprendinių reikšmingą poveikį aplinkai, atskiriems aplinkos komponentams, galima teigti, kad siūlomi susisiekimo sistemos sprendiniai yra reikšmingi aplinkosauginiu požiūriu ir jų įgyvendinimas lems daugiau teigiamų negu neigiamų pasekmių miesto aplinkai.

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros susisiekimo sistemos sprendinių įgyvendinimo pasekmes galima sumažinti arba jų išvengti, taikant naujus ir nekenksmingus aplinkai gatvių statybos būdus ir technologijas, griežtai laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų aplinkosauginių reikalavimų ir procesų.

Kaip matyti atlikus Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo inžinerinės infrastruktūros sprendinių poveikio aplinkai vertinimą, tikėtina, kad bendrojo plano inžinerinių tinklų dalies sprendiniai aplinkai turės teigiamą poveikį ir sumažins galimą neigiamą urbanistinės plėtros poveikį. Neigiamas reikšmingas bendrojo plano keitime numatytos inžinerinių tinklų infrastruktūros plėtros poveikis galimas tuo atveju, jei bendrojo plano sprendiniai bus įgyvendinami pažeidžiant teisės aktų reikalavimus žemesnio lygmens planavimo ar statinių projektavimo metu. Todėl įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius būtina užtikrinti, kad būtų laikomasi Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų su aplinkosauga susijusių reikalavimų ir procedūrų – sanitarinių apsaugos zonų nustatymo reikalavimų ir tvarkymo režimų, planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų, specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, stebėsenos (monitoringo) taisyklių ir pan.

Galimas nereikšmingas, trumpalaikis neigiamas poveikis aplinkai gali būti dar labiau sumažintas tokiomis priemonėmis:

- geriausių prieinamų technologijų taikymas, diegiant naujus infrastruktūros objektus ar atliekant esamų objektų modernizavimą;
- teritorijas planuojamiems infrastruktūros objektams, kurie numatyti netoli saugotinų teritorijų, parinkti žemesnio lygmens planavimo metu tikslesniu masteliu.

Plečiant ir tankinant centralizuoto šilumos tiekimo tinklus gali išaugti šilumos gamyba ir tuo pačiu išmetimų į orą kiekis šios sistemos katilinėje. Šio poveikio mažinimui pirmiausia rekomenduojama didinti šilumos vartojimo ir tiekimo efektyvumą, t. y. renovuoti pastatus. Tokiu būdu didėjant šilumos vartotojų skaičius šilumos vartojimas gali išlikti toks pats arba augti nežymiai. Atliekant naujų katilų įrengimo poveikio aplinkai vertinimo atranką, turėtų būti įvertinamas ir dūmų valymo poreikis.

8 PASIRINKTŲ ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros koncepcija rengiama vadovaujantis planavimo darbų programa, planavimo sąlygomis, Teritorijų planavimo įstatymu, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, Teritorijų planavimo normomis bei kitais teritorijų planavimo dokumentų rengimą reglamentuojančiais teisės aktais. Koncepcija formuojama atsižvelgiant į Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. TS-149

patvirtintą Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą, Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo esamos būklės įvertinimo išvadas.

Koncepcija remiasi tęstinumo principu – patvirtinto teritorijos bendrojo plano, parengto ir patvirtinto Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano (2014 m. gegužės 30 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.TS-98 „Dėl Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano patvirtinimo“), o taip pat parengto ir patvirtinto Nemuno kilpų regioninio parko ribų ir tvarkymo plano (2015 m. vasario 18 d. LRV nutarimas Nr. 186 „Dėl Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“) sprendiniais.

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje, atsižvelgiant į planuojamą teritoriją ir jai taikomas strateginio planavimo dokumentų nuostatas, nustatomos planuojamos teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo kryptys, naudojimo ir apsaugos principai.

Siekiant sukurti racionaliausią labiausiai pagrįstą Birštono kurorto vystymo modelį yra nagrinėjamos trys bendrojo plano koncepcijos alternatyvos. Visos jos vadovaujasi teritorijos planavimo tęstinumo principais ir grindžiamos galimai tolygiu visos teritorijos urbanistinių struktūrų vystymu, tikslu visoje Birštono kurorte sukurti šiuolaikines palankias ekonomines, socialines ir kultūrines gyvenimo ir darbo sąlygas.

Visos pateikiamos bendrojo plano koncepcijos alternatyvos nenustato konkrečių konceptualių sprendinių Birštono kurorto, o taip pat ir aglomeruotų su miestu gyvenviečių teritorijoms. Jie pateikiami kartu rengiamame Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo projekte.

Pirmoji alternatyva. Šioje koncepcijos alternatyvoje akcentuojamas tęstinumas, išlaikomi *Birštono kurorto BP korektūros* (2010 m. sausio 29 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-13 „Dėl Birštono kurorto bendrojo plano patvirtinimo“) ir *Birštono kurorto BP sprendinių korektūros dalies koregavimo* (2016 m. spalio 28 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-164 „Dėl Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros dalies koregavimo patvirtinimo“) vertybiniai principai, tęsiama erdvinės struktūros idėja.

Taip pat šioje koncepcijos alternatyvoje:

- Nustatomos funkcinės zonos nenumato didelių pokyčių;
- Nauja plėtra vykdoma prijungiant esamas urbanizuotas Birštono vs., Kernuvių k. dalis, baigiant formuoti esamas urbanistines struktūras;
- Formuojama Karalienės Barboros al. kompozicinė ašis, su lokaliniu paslaugų centru planuojamo tilto per Nemuno upę prieigose;

- Stiprinama kompozicinė ašis yra ties Jaunimo, S. Dariaus ir S. Girėno gatvių erdviniu koridoriumi;
- Rekreacinės teritorijos numatytos vadovaujantis Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos SP, Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos SP sprendiniais bei esama sklypų paskirtimi;
- Miškų naudmenų pavertimas atskiraisiais želdynais nenumatomas;
- Pramonės ir sandėliavimo teritorija išlieka vakarinėje Birštono kurorto dalyje, formuojamos dvi pramoninės teritorijos pietinėje planuojamos teritorijos dalyje (prijungiamų Birštono vs., Kernuvių k. dalyse) – Kernuvių k. esamos pramonės ir sandėliavimo teritorijos pagrindu, Birštono vs. esamos užstatytos žemės ūkio teritorijos pagrindu.

Antroji alternatyva. Šioje koncepcijos alternatyvoje Birštono kurorto teritorija vystoma tolygiai plėtojant urbanistinę struktūrą (kuriant urbanistinių centrų, ašių ir dominančių sistemą), kuriant naujas atskirųjų želdynų teritorijas, tolygiai išdėstant rekreacines teritorijas. Šiuo variantu **numatoma darniausia** prijungiamos prie kurorto teritorijos – esamų urbanizuotų Birštono vs., Kernuvių k. dalių – plėtra, baigiant formuoti esamą urbanistinę bei gatvių struktūrą, numatant netaršią gamybą ir neagresyvę urbanizaciją prijungiamose teritorijose. Akcentuojama kokybinė plėtra gerinant gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinkas.

Koncepcija parengta atsižvelgiant bei dalinai integruojant jau anksčiau parengtus teritorijų planavimo dokumentus: *Birštono kurorto BP korektūros* (2010 m. sausio 29 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-13 „Dėl Birštono kurorto bendrojo plano patvirtinimo“), *Birštono kurorto BP sprendinių korektūros dalies koregavimo* (2016 m. spalio 28 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-164 „Dėl Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros dalies koregavimo patvirtinimo“), *Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros SP* (2014 m. gegužės 30 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.TS-98 „Dėl Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano patvirtinimo“), *Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos SP* (2013 m. gruodžio 20 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.TS-226 „Dėl Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos specialiojo plano patvirtinimo“) sprendinius, o taip pat parengto ir patvirtinto *Nemuno kilpų regioninio parko ribų ir tvarkymo plano* (2015 m. vasario 18 d. LRV nutarimas Nr. 186 „Dėl Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“) sprendiniais.

Urbanistinės dalies karkasas sudarytas iš kompozicinių centrų, ašių, dominančių sistemos:

- Svarbiausias esamas kompozicinis centras – kurorto istorinė dalis (šią teritoriją apima aikštė su paminklu Jonui Basanavičiui – kompozicinis centras – pagrindinių gatvių susikirtime);
- Stiprinama kompozicinė ašis yra ties Jaunimo, S. Dariaus ir S. Girėno gatvių erdviniu koridoriumi. Stiprinamas įvažiavimas į kurortą (ties Jaunimo g. pradžia), stiprinamas perimetras, pritraukiamos paslaugų, visuomeninės funkcijos;
- Formuojama Karalienės Barboros al. kompozicinė ašis, su lokaliniu paslaugų centru planuojamo tilto per Nemuno upę prieigose, pakrantės teritorija numatyta rekreacijai;
- Žvėrinčiaus g. gyvenamosios teritorijos funkcinėje zonoje numatomi tik blokuoti pastatai;
- Birštono kurorto vakarinėje dalyje formuojama mišri gyvenamoji teritorija su paslaugų funkcijomis (esamos inžinerinės infrastruktūros teritorijos pagrindu);
- Birštono vs. ir Kernuvių k. prijungiamose teritorijose formuojama Birštono g. kompozicinė ašis – lokalinis paslaugų-gyvenamasis centras;
- Birštono kurorto pietinėje dalyje, šalia piliakalnio numatomos urbanizuoti teritorijos. Formuojama kompozicinė ašis – lokalinis paslaugų-gyvenamasis centras lygiagrečiai ir statmenai Prienų g. tarnaujantis teritorijos aptarnavimui;
- Formuojamų lokalinių centrų teritorijose numatomas dominančių sistemos papildymas;
- Numatomos naujų mobilių prieplaukų vietos, oro balionų renginių aikštynas, pramogų parkas;
- Rekreacinės teritorijos vakarinėje dalyje numatytos vadovaujantis Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos SP sprendiniais juos patikslinant pagal dabartinius poreikius. Rekreacinės teritorijos taip pat numatytos rytinėje ir vakarinėje teritorijos dalyse, upės pakrantėse, vakarinėjė Birštono piliakalnio dalyje;
- Pramonės ir sandėliavimo teritorija formuojama pietinėje dalyje (esamos žemės ūkio teritorijos pagrindu) bei vakarinėje teritorijos dalyje (mineralinio vandens gamyklos poreikiams), taip pat lygiagrečiai Prienų g. stiprinamas lokalus paslaugų centras;
- Numatoma šalia gyvenamųjų vietovių esančių didelę rekreacinę ir aplinkosauginę svarbą turinčių valstybinės reikšmės miško konversija į atskiruosius želdynus – dalis kurorto miškų verčiami atskiraisiais želdynais (Vytauto parkas, miško masyvai lygiagrečiai B. Sruogos g., vakarinėje Birštono piliakalnio dalyje);
- Nemuno kilpų regioninio parko ribų ir tvarkymo plane numatytos zonos perkeliamos į konceptualius sprendinius, jas detalizuojant bei stiprinant tvarkymo plane numatytas funkcijas;

- Esamų vandenviečių teritoritorijoms išskiriamos atskiros funkcinės zonos (išklasifikuotos į tipą) vadovaujantis Nemuno kilpų regioninio parko ribų ir tvarkymo plane numatytomis teritorijomis.

Trečioji alternatyva. Šioje koncepcijos alternatyvoje Birštono kurorto teritorija vystoma plėtojant urbanistinę struktūrą, sistemą, tolygiai išdėstant rekreacines teritorijas. Šiuo variantu numatoma prijungiamos prie kurorto teritorijos – esamų urbanizuotų Birštono vs., Kernuvių k. dalių – plėtra, baigiant formuoti esamą urbanistinę bei gatvių struktūrą. Šiuo variantu numatoma prijungiamose teritorijose įvesti agresyvesnę urbanizaciją, plėtoti gamybą ir komerciją, panaudojant prijungiamas teritorijas Birštono vs. ir Kernuvių k.

Koncepcija parengta atsižvelgiant bei dalinai ar pilnai integruojant jau anksčiau parengtus teritorijų planavimo dokumentus: *Birštono kurorto BP korektūros* (2010 m. sausio 29 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-13 „Dėl Birštono kurorto bendrojo plano patvirtinimo“), *Birštono kurorto BP sprendinių korektūros dalies koregavimo* (2016 m. spalio 28 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-164 „Dėl Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros dalies koregavimo patvirtinimo“), *Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros SP* (2014 m. gegužės 30 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.TS-98 „Dėl Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano patvirtinimo“), *Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos SP* (2013 m. gruodžio 20 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr.TS-226 „Dėl Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos specialiojo plano patvirtinimo“) sprendinius, o taip pat parengto ir patvirtinto *Nemuno kilpų regioninio parko ribų ir tvarkymo plano* (2015 m. vasario 18 d. LRV nutarimas Nr. 186 „Dėl Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“) sprendiniais.

Urbanistinės dalies karkasas sudarytas iš kompozicinių centrų, ašių, dominančių sistemos:

- Kuriami multifunkciniai centrai;
- Svarbiausias esamas kompozicinis centras – kurorto istorinė dalis (šią teritoriją apima aikštė su paminklu Jonui Basanavičiui – kompozicinis centras – pagrindinių gatvių susikirtime);
- Stiprinama kompozicinė ašis yra ties Jaunimo, S. Dariaus ir S. Girėno gatvių erdviniu koridoriumi (iki sankryžos su Žvėrinčiaus g.);
- Formuojama Karalienės Barboros al. kompozicinė ašis su lokaliniu centru planuojamo tilto per Nemuno upę prieigose;
- Birštono kurorto vakarinėje dalyje formuojama mišri gyvenamoji teritorija su paslaugų funkcijomis (esamos inžinerinės infrastruktūros teritorijos pagrindu);

- Birštono vs., Kernuvių k. prijungiamose teritorijose formuojama Birštono g. kompozicinė ašis – lokalinis paslaugų-gyvenamasis centras. Išskiriama teritorija daugiabučiam užstatymui;
- Birštono kurorto pietinėje dalyje, šalia piliakalnio, numatomos urbanizuoti teritorijos. Formuojama nauja kompozicinė ašis, linijinis ir lokalinis paslaugų-gyvenamasis centras (statmenai Prienų g.);
- Formuojamos dvi pramoninės teritorijos pietinėje planuojamos teritorijos dalyje (prijungiamų Birštono vs., Kernuvių k. dalyse) – Kernuvių k. esamos pramonės ir sandėliavimo teritorijos;
- Numatomos naujų mobilių prieplaukų vietos, oro balionų renginių aikštynas, pramogų parkas;
- Dalis kurorto miškų verčiami atskiraisiais želdynais (Vytauto parkas, miško masyvai lygiagrečiai B. Sruogos g., vakarinėje Birštono piliakalnio dalyje);
- Rekreacinės teritorijos vakarinėje dalyje numatytos vadovaujantis ir patikslinant Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos SP sprendiniais. Rekreacinė teritorijos taip pat numatytos rytinėje ir vakarinėje teritorijos dalyse, upės pakrantėse.

9 VERTINIMO SUNKUMAI

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo sprendinių poveikio aplinkai vertinimas atliekamas panaudojant statistinę medžiagą apibūdinančią įvairius socialinius, ekonominius veiksnius ir atsižvelgiant į teisės aktų, reglamentuojančių saugomų teritorijų, kultūros paveldo apsaugą ir naudojimą bei aplinkos apsaugą, nuostatas, analizuojant ankstesnių metų teritorijų planavimo bei kitus su plano rengimu susijusius dokumentus.

Rengiant Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo strateginio pasekmių vertinimo ataskaitą, nebuvo susidurta su reikšmingos informacijos stoka, kas galėtų turėti reikšmingos įtakos SPAV ataskaitoje pateikiamai analizei.

Pagrindinė vertinimo problema yra susijusi su aiškių metodikų, tam tikriems aspektams vertinti, trūkumu. Kai kurie reiškiniai, kurių aspektu buvo atliekamas vertinimas, yra labai kompleksiški, kintantys laiko atžvilgiu, priklausantys nuo daug netiesioginių poveikių. Dėl šių priežasčių jų pasekmes yra sunku tiksliai įvertinti net ir taikant modernias geoinformacines sistemas, dėl skirtingų poveikių matavimo dimensijų. Konkrečius poveikius atskirose kurorto teritorijose lemia (arba lems) konkrečios vykdomos ūkinės veiklos bei jų mastas, kurių įvertinimas nėra strateginio pasekmių aplinkai vertinimo objektas.

Bendrojo plano sprendinių poveikio aplinkai vertinimas atliktas remiantis Nekilnojamojo kultūros paveldo registro duomenimis, nacionaliniais ir Lietuvos priimtais tarptautiniais kultūros paveldo apsaugos teisės aktais, Lietuvos teritorijos bendruoju planu, kultūros paveldo objektų tyrimais.

10 NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo urbanistinių sprendinių stebėsenai numatomos priemonės:

1. Išduotų statybos leidimų skaičius, statinių paskirtys, bendrasis plotas (vnt., aprašymas, m^2);
2. Prašymų keisti žemės naudojimo paskirtį, būdą ar pobūdį skaičius ir teritorijos plotas (vnt., ha);
3. Parengtų vietinio lygmens teritorijų planavimo dokumentų skaičius ir teritorijos plotas (vnt., ha).

Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus bendrojo plano koncepcijos sprendinius, turi būti stebimos remiantis Valstybine aplinkos monitoringo 2011 – 2017 metų programa, patvirtinta 2011-03-02 LR Vyriausybės nutarimu Nr. 315. Poreikis vykdyti monitoringą, ir tuo atveju, jei jis vykdomas, jo apimtis turi būti numatyta atitinkamuose dokumentuose.

Koncepcijos sprendinių įgyvendinimo įtakos aplinkos kokybei stebėjimą turėtų organizuoti ir vykdyti vietos aplinkos apsaugos agentūra. Pagrindinis dėmesys vykdant monitoringą turėtų būti kreipiamas į dirvožemio, požeminio bei paviršinio vandens, ir dalinai į oro kokybinius pokyčius. Taip pat turėtų būti vykdomas ir kraštovaizdžio struktūros bei vizualinės kokybės monitoringas, užtikrinama, jog sprendinių įgyvendinimo metu nenukentės kultūros paveldas.

Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių įgyvendinimo stebėsena (monitoringas) turi būti vykdoma pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos taisykles (Žin., 2005, Nr.86-3242). Stebėsena (monitoringas) turi būti vykdoma periodiškai ir pagal reikalavimus, nustatytus atsižvelgiant į objektų tipologijos ypatumus, fizinę būklę, teisinę priklausomybę. Stebėsenos rezultatai: stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turi būti teikiami už Birštono kurorto kultūros paveldo vertybių apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms. Rengiant Birštono kurorto kultūros paveldo apsaugos dokumentus, kurorto istorinio centro specialųjį apsaugos ir detaliuosius planus turi būti remiamasi kultūros paveldo stebėsenos duomenimis.

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo koncepcinių inžinerinės infrastruktūros sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai monitoringo rodikliai:

1) Vandens sunaudojimas, tūkst.m^3/m;
2) Nuotekų (bendras ir išvalytų iki normatyvų) išleidimas į aplinką, tūkst.m^3/m;
3) Nuotekų tvarkymo sistemomis besinaudojančių abonentų (gyventojų) dalis, %;
4) Gyventojų, besinaudojančių centralizuotomis geriamojo vandens sistemomis, dalis, %;
5) Paviršinio vandens monitoringo stočių, kuriose vandens kokybė atitinka gerą vandenų būklę, dalis nuo bendro matavimo vietų skaičiaus pagal BDS7 ir bendrąjį azotą (Nb), %;
6) Geros ekologinės būklės vandens telkinių skaičiaus pokytis, vnt.;
7) Teršalų išmetimų į aplinkos orą iš stacionarių šaltinių, pokytis t/m;
8) Buities ir komunalinių atliekų surinkimas ir tvarkymas, t/m.

Atliekant inžinerinės infrastruktūros sprendimų įgyvendinimo monitoringą, turi būti skatinamas duomenų apie besikeičiančią būklę rinkimas ir kaupimas, nes tai padėtų ateityje išvengti duomenų trūkumo problemos.

11 SANTRAUKA

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas pradėtas rengti nuo 2017 m. Bendrojo plano keitimo rengimo pagrindas yra Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimas Nr. TS-216 „Dėl Birštono miesto, savivaldybės bendrųjų planų keitimo ir planavimo tikslų patvirtinimo“.

Planavimo objektas yra Birštono kurortas. Birštono mieste gyvena virš apie 3 200 gyv. Birštono miesto teritorijos plotas yra 13 km^2. ir sudaro šiek tiek daugiau, kaip 10 proc. visos savivaldybės teritorijos. Birštono miesto gyventojų tankis yra 246 gyv./km^2.

Patvirtintame Birštono savivaldybės 2013-2020 m. strateginiame plėtros plane suformuluota Birštono savivaldybės vizija – Birštonas 2030 metais – tarptautinio turizmo ir unikalių sveikatos paslaugų karališkasis kurortas. Nustatyti Birštono savivaldybės plėtros plano prioritetai:

- Savivaldybės bendruomenės poreikių tenkinimas – sudaryti gyventojams sąlygas mokytis visą gyvenimą, siekti didesnio asmens ir visuomenės saugumo, puoselėti kultūrines tradicijas, ugdyti gyventojų kūrybiškumą ir bendruomeniškumą, sudaryti palankias sąlygas sveikai gyvensenai, kūno kultūrai ir sportui, plėtoti inžinerinę infrastruktūrą.
- Turistinio potencialo plėtojimas – didinti kurorto žinomumą šalies ir tarptautinėse rinkose, plėtoti sveikatos turizmą, didinti kurortinių paslaugų įvairovę.

Realizuojant plėtros prioritetus tarpe kitų priemonių yra numatyta ne tik gerinti gyvenamąją, darbo aplinką, rekonstruojant, modernizuojant visuomeninius ir gyvenamuosius pastatus, taikant

energijos taupymo priemones, bet ir plėtoti aptarnavimo, paslaugų, sveikatingumo ir sveikatinimo, aktyvaus poilsio turizmo infrastruktūrą, kompleksiškai atnaujinti viešųjų erdvių infrastruktūrą, vystyti saugią ir patogią susisiekimo sistemą.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių būtų neįvykdytas prioritetas teikiamas intensyvios rekreacijos ir turizmo plėtrai intensyvios rekreacijos zonose, nebūtų palaikoma panaši į natūralią miško struktūra, gerinamos rekreacinės savybės ekstensyvaus naudojimo miško parkų zonose, nebūtų užtikrinta gamtos išteklių tausojimo ir naudojimo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės, aplinkos apsauga.

Visa Birštono kurortas patenka į LR teritorijos bendrojo plano nustatytą archeologijos vertybių prioritetinę ir dalinę statinių prioritetinę zoną, bei į Valstybės istorijos paveldo dominavimo šalies erdvinį stuburą. (Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154; Žin., 2002, Nr. 110-4852, 2006 Nr. 111-4198). Archeologinės vietos sudaro reikšmingą dalį visų Birštono savivaldybės teritorijoje esančių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų. Gausiausią archeologijos objektų grupę sudaro piliakalniai, vertingi kraštovaizdžio ir istoriniu aspektais. Birštono, Paverknių piliakalniai yra išlikę su senovės gyvenviečių liekanomis. Svarbiausi archeologinius objektus naikinantys veiksniai yra pilkapių savavališki kasinėjimai bei piliakalnių šlaitų ir senovės gyvenviečių kultūrinio sluoksnio erozija.

Vertinant konceptualiųjų sprendinių įtaką kurorto vystymo darnai, socialinei, ekonominei, gamtinei aplinkai, kraštovaizdžiui pagrinde nustatomos ilgalaikės teigiamos pasekmės visiems komponentams. Galima išskirti kelias galimas trumpalaikių neigiamų pasekmių atvejus aplinkos oro kokybei, kraštovaizdžiui pėsčiųjų, dviračių takų ir gatvių ir kitų inžinerinės infrastruktūros objektų įrengimo metu galimai susidarysiančiais vienkartiniais padidintos taršos patekimo į aplinką atvejais, padidėjusiu triukšmo lygiu atliekant statybos darbus, tačiau vertinant ilgalaikėje perspektyvoje minėtų objektų įrengimo naudą įvairiems aplinkos komponentams (dirvožemiui, paviršiniam, požeminiam vandeniui, žmonių gerovei, saugumui ir sveikatai ir kitiems aplinkos komponentams), minėti neigiamų pasekmių atvejai bus nereikšmingi.

Siekiant išvengti ir sumažinti neigiamų pasekmių aplinkai atsiradimo galimybes, siūloma rekonstruojant gatves ir tvarkant atvirų erdvių inžinerinę įrangą, naudoti modernias technologijas ir šiuolaikinę techniką, leidžiančią maksimaliai sumažinti senųjų dangų ardymą, triukšmą atvirose erdvėse ir jų užterštumą, griežtai laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų su aplinkosauga ir žmonių sveikata susijusių reikalavimų.

Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje siūlomos trys koncepcijos alternatyvos. Priimta antroji alternatyva.

Siekiant sukurti racionaliausią labiausiai pagrįstą Birštono kurorto vystymo modelį yra nagrinėjamos trys bendrojo plano koncepcijos alternatyvos. Visos jos vadovaujasi teritorijos planavimo tęstinumo principais ir grindžiamos galimai tolygiu visos teritorijos urbanistinių struktūrų vystymu, tikslu visoje Birštono kurorte sukurti šiuolaikines palankias ekonomines, socialines ir kultūrines gyvenimo ir darbo sąlygas.

Pasirinktoje koncepcijos alternatyvoje detaliausiai išanalizuota Birštono kurorto urbanizuota aplinka prijungiamos Birštono vs., Kernuvių k. dalis, plėtojama susisiekimo infrastruktūra, pradedant naujomis gatvėmis ir baigiant aerodromu. Visa Birštono kurorto teritorija vystoma tolygiai plėtojant urbanistinę struktūrą, kuriant centrus, ašis ir dominantes, želdynus, tolygiai išdėstant rekreacines teritorijas. Šiuo variantu numatoma darniausia prijungiamos prie kurorto teritorijos plėtra, numatant netaršią gamybą ir neagresyvę urbanizaciją prijungiamose teritorijose.

Birštono kurorto plėtra vykdoma prijungiant esamas urbanizuotas Birštono vs., Kernuvių k. dalį, baigiant formuoti esamas urbanistines struktūras. Akcentuojama kokybinė plėtra gerinant gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinkas. Birštono vs. prijungiamos teritorijos šiaurinėje dalyje, baigiama formuoti gatvių struktūra bei kvartalas (dalis numatomo užstatymo patenka į Škėvonių geomorfologinį draustinį)

Koncepcija parengta atsižvelgiant bei dalinai integruojant jau parengtus teritorijų planavimo dokumentus: Birštono kurorto BP korektūros, Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros SP, Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos SP sprendinius. Esminiai gatvių struktūros sprendiniai atitinka Birštono kurorto BP korektūrą, Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros SP, patikslinant bei papildant struktūrą trūkstamomis gatvių jungtimis.

Urbanistinės dalies karkasas sudarytas iš kompozicinių centrų, ašių, dominančių sistemos:

- Kuriami multifunkciniai centrai.
- Svarbiausias esamas kompozicinis centras – kurorto istorinė dalis (šią teritoriją apima aikštė su paminklu Jonui Basanavičiui – kompozicinis centras – pagrindinių gatvių susikirtime.
- Svarbiausia stiprinama kompozicinė ašis yra ties Jaunimo, S. Dariaus ir S. Girėno gatvių erdviniu koridoriumi. Stiprinamas įvažiavimas į kurortą (ties Jaunimo g. pradžia).
- Formuojama Karalienės Barboros al. kompozicinė ašis su lokaliniu centru planuojamo tilto per Nemuno upę prieigose.
- Birštono vs. Kernuvių k. prijungiamose teritorijose formuojama Birštono g. kompozicinė ašis – lokalinis paslaugų-gyvenamasis centras. Išskiriama teritorija daugiabučiam užstatymui.

- Birštono kurorto pietinėje dalyje, šalia piliakalnio, numatomos urbanizuoti teritorijos. Numatomos gatvės pagrindu, formuojama nauja kompozicinė ašis (statmenai Prienų g.).
- Pietinėje dalyje formuojama paslaugų teritorija (esamos inžinerinės infrastruktūros teritorijos pagrindu), taip pat stiprinamas lokalus paslaugų-gyvenamasis centras šiaurinėje dalyje (lygiagrečiai Prienų g.).
- Ties formuojamais lokaliniais centrais, papildoma esama dominančių sistema.

Formuojama pramoninė teritorija pietinėje prijungiamo Birštono vs. dalyje.

Dalis kurorto miškų verčiami atskiraisiais želdynais (Vytauto parkas, miško masyvai lygiagrečiai B.Sruogos g., vakarinėje Birštono piliakalnio dalyje).

Rekreacinės teritorijos vakarinėje dalyje numatytos vadovaujantis ir patikslinant Birštono miesto centrinės dalies architektūrinės – erdvinės kompozicijos SP sprendiniais. Rekreacinė teritorijos taip pat numatytos rytinėje ir vakarinėje teritorijos dalyse, upės pakrantėse.

Patvirtinus Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimą, jo įgyvendinimo metu bus atliekamas dokumente numatytų tikslų ir priemonių įgyvendinimo stebėsena (monitoringas) pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos taisykles (Žin., 2005, Nr.86-3242). Stebėsenos rezultatai - stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turi būti teikiami už kultūros paveldo vertybių apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.

12 PRIEDAI

SPAV apimties nustatymo dokumento vertinimo išvados

Elektroninio dokumento nuorašas

NACIONALINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRO
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS
KAUNO DEPARTAMENTO
PRIENŲ SKYRIUS

Biudžetinė įstaiga, Kalvarijų g. 153, LT-08221 Vilnius.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 291349070.
Departamento duomenys: K. Petrausko g. 24, LT-44156 Kaunas.
Skyriaus duomenys: J. Brundzos g. 12a, LT-59127 Prienai, tel. / faks. (8 319) 51 162, el. p. prienai@nvsc.lt

Vilniaus Gedimino technikos universiteto
Aplinkos inžinerijos fakulteto
Teritorijų planavimo instituto
Direktorei Marijai Burinskienei
El. p. marija.burinskiene@vgtu.lt

2018-06- Nr. (2-24 14.3.9 E)2-
Į 2018-05-16 Nr. 2083

DĖL STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO DOKUMENTO VERTINIMO IR IŠVADOS PATEIKIMO

Informacija apie plano ar programos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumento rengėją - Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų planavimo institutas, adresas Saulėtekio al. 11, Vilnius.
Plano ar programos rengimo organizatorius - Birštono savivaldybės administracija, adresas Jaunimo g. 2, Birštonas.
Plano ar programos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumento pavadinimas - Birštono kurorto teritorijos bendrojo plano sprendinių korektūros keitimas.
Plano ar programos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumente nurodyta veiklos vieta - Birštono kurorto teritorija.
Plano ar programos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumento vertinimas.

Rengiamo Birštono kurorto teritorijos bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumento tikslai yra: 1)numatyti tinkamiausius pasekmių aplinkai prognozavimo ir vertinimo metodus; 2)nustatyti, kokie aplinkos komponentai turi būti išsamiai aprašyti vertinimo ataskaitoje; 3)nustatyti, kokios pasekmės gali būti reikšmingos ir todėl bus vertinamos rengiant ataskaitą; 4)sužinoti atitinkamų valstybės bei savivaldybės institucijų bei visuomenės nuomonę dėl vertinamų pasekmių, aplinkos komponentų bei vertinimo metodų. Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje, atsižvelgiant Į Birštono kurorto teritoriją ir jai taikomas strateginio planavimo dokumentų nuostatas, nustatomos planuojamos teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo kryptys, naudojimo ir apsaugos principai. Siekiant sukurti racionaliausią labiausiai pagrįstą Birštono kurorto vystymo modelį yra nagrinėjamos trys bendrojo plano koncepcijos alternatyvos.
I alternatyva. Šioje alternatyvoje akcentuojamas tęstinumas, išlaikomi Birštono kurorto BP korektūros ir Birštono kurorto BP sprendinių korektūros dalies koregavimo vertybiniai principai, tęsiama erdvinės struktūros idėja. **II alternatyva.** Šioje alternatyvoje Birštono kurorto teritorija vystoma tolygiai plėtojant urbanistinę struktūrą (kuriant urbanistinių centrų, ašių ir dominančių sistemą), kuriant naujas atskirųjų želdynų teritorijas, tolygiai išdėstant rekreacines teritorijas. Šiuo

100 Atkurtai Lietuvai
ISO 9001 BUREAU VERITAS Certification

variantu numatoma darniausia prijungiamos prie kurorto teritorijos – esamų urbanizuotų Birštono v.s., Kernuvių k. dalių – plėtra, baigiant formuoti esamą urbanistinę bei gatvių struktūrą, numatant netaršią gamybą ir urbanizaciją prijungiamose teritorijose. Akcentuojama kokybinė plėtra gerinant gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinkas. **III alternatyva.** Šioje koncepcijoje Birštono kurorto teritorija vystoma plėtojant urbanistinę struktūrą, sistemą, tolygiai išdėstant rekreacines teritorijas. Šiuo variantu numatoma prijungiamos prie kurorto teritorijos – esamų urbanizuotų Birštono v. s., Kernuvių k., dalių plėtra, baigiant formuoti esamą urbanistinę bei gatvių struktūrą. Šiuo variantu numatoma griežta urbanizacija, plėtojama gamyba ir komercija, panaudojant prijungiamas teritorijas Birštono v. s. ir Kernuvių k.

Visose numatomose koncepcijose akcentuojama gyvenamosios, pramoninės ir rekreacinės zonų vystymas.

Vertinimo išvada: Atsižvelgiant į tai, kad Birštono kurorto plėtra numatoma apjungiant Birštono v.s. ir Kernuvių k. urbanizuotas teritorijas bei sprendžiamas pramoninių teritorijų, komercinės veiklos formavimas, vystomas gatvių tinklas ataskaitoje turi būti įvertintos galimos pasekmės visuomenės sveikatai (įskaitant triukšmą, oro taršą). Pateikti triukšmo ir oro taršos sklaidos skaičiavimus.

Kauno departamento Prienų skyriaus vedėjas Almiras Skiauteris

Almiras Skiauteris, tel. (8 319) 5 11 62, el. p. almiras.skiauteris@nvsc.lt

100 Atkurtai Lietuvai

ISO 9001 BUREAU VERITAS Certification

Originalas nebus siunčiamas

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius,
tel. 8 706 62 008, faks. 8 706 62 000, el.p. aaa@aaa.am.lt, http://gamta.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898

VGTU Aplinkos inžinerijos fakultetas
Teritorijų planavimo institutas
el. paštas: julija.sokolovskaja@vgtu.lt

2018-06-06 Nr. (30.4)-A4-5373
Į 2018-05-16 Nr. 2084

DĖL BIRŠTONO KURORTO BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ KOREKTŪROS KEITIMO STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO DOKUMENTO

Aplinkos apsaugos agentūra išnagrinėjo Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1467 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimo Nr. 967 „Dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ 7.2.2.1 punktu ir 8.2 punktu apimties nustatymo dokumentui pritariame.

Direktoriaus įgaliotas Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus pavaduotojas Vytautas Krušinskas

Diana Kuzabavičienė, tel. 8-315-56755, el.p. diana.kuzabaviciene@aaa.am.lt

Originalas paštu siunčiamas nebus

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS
KAUNO SKYRIUS

Vilniaus Gedimino technikos universiteto
Aplinkos inžinerijos fakultetas
Teritorijų planavimo institutas
Saulėtekio al.11, LT-10223, Vilnius
tel.:8 5 2744720

2018-06-11 Nr. (1.29.-K)2K-670
Į 2018-05-17 Nr. 2086

DĖL BIRŠTONO KURORTO BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ KOREKTŪROS KEITIMO STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO DOKUMENTO

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Kauno skyrius išnagrinėjo ir pritaria parengtam Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentui.

Informuojame, kad rengiant projektus būtina nenumatyti darbų galinčių pakenkti kultūros paveldo objektų autentiškumui, jų vertingosioms savybėms bei neigiamai įtakoti saugomų objektų kraštovaizdį ar apžvalgos galimybes.

Šis sprendimas gali būti skundžiamas LR Viešojo administravimo įstatymo (Žin., 1999, Nr. 60-1945; Žin., 2006, Nr. 77-2975) 36 str. nustatyta tvarka.

Raštą parengė ir esant klausimams Jums suteiks reikiamą informaciją Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Kauno skyriaus vyr. specialistas Mindaugas Norkus, tel. 8-37 205883, paštas: mindaugas.norkus@kpd.lt.

Informuojame, kad Jūsų patogumui jau galite naudotis Kauno teritorinio padalinio internetiniu puslapiu http://kaunas.kpd.lt/lt. Jame galite pranešti apie pažeidimą, rasti Jus dominančią informaciją, rasti prašymų blankus bei gauti kitas elektronines paslaugas.

Vedėjas Svaigedas Stoškus

100 Atkurtai Lietuvai

Vyr. specialistas Mindaugas Norkus, tel. 8 37 20 58 83, el. paštas:mindaugas.norkus@kpd.lt

Valstybės biudžetinė įstaiga, Šnipiškių g. 3, LT-09309 Vilnius
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188692688
Skyriaus duomenys: Rotušės a. 29 , LT- 44033 Kaunas, tel. (8 37) 22 8641, el. p. kaunas@heritage.lt

Originalas paštu siunčiamas nebus

VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBA PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

Biudžetinė įstaiga, Antakalnio g. 25, LT-10312 Vilnius,
tel. (8 5) 272 3284, faks. (8 5) 272 2572, el. p. vstt@vstt.lt, http://www.vstt.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724381

Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų planavimo institutui

2018-06-05 Nr. (3)-V3-857(12.9)

Į 2018-05-16 Nr. 2087

Kopija
Nemuno kilpų RP direkcijai

DĖL BIRŠTONO KURORTO BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ KOREKTŪROS KEITIMO STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO DOKUMENTO

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) pagal kompetenciją nacionalinių saugomų teritorijų ir jose saugomų gamtinių vertybių bei Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų aspektu išnagrinėjo Jūsų pateiktą Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – SPAV) apimties nustatymo dokumentą ir iš esmės jam pritaria.

Atkreipiame dėmesį, kad SPAV dokumentuose turi būti naudojami tikslūs teritorijų planavimo dokumentų pavadinimai, todėl prašome rengiamoje SPAV ataskaitoje ištaisyti Nemuno kilpų regioninio parko specialiojo teritorijų planavimo dokumento pavadinimą, nurodant jį tokį, koks yra patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m vasario 18 d. nutarimu Nr. 186: „Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai)“.

Šis atsakymas per vieną mėnesį nuo jo įteikimo dienos skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Direktorius Albertas Stanislovaitis

V. Rukas, 8 659 64335, el. p. vytautas.rukas@vstt.lt

Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Gauta
2018-06-01 Nr. 0357-10.3-7054

BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Vilniaus Gedimino technikos universiteto
Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų
planavimo institutui
Saulėtekio al. 11
10223 Vilnius

2018-0529 Nr. (6.11)-SR-0743
Į 2018-05-16 Nr. 2085

Kopija
UAB „Atamis“
Žirmūnų g. 139-321
09120 Vilnius

DĖL BIRŠTONO KURORTO BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ KOREKTŪROS KEITIMO STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO DOKUMENTO

Informuojame, kad vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, pritariame Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatyto dokumentui.

Šis atsakymas per vieną mėnesį nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyriui (Laisvės al. 36, Kaunas) arba Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Regionų apygardos administraciniam teismui bet kuriuose teismo rūmuose (Kauno rūmai, A. Mickevičiaus g. 8 A, Kaunas; Šiaulių rūmai, Dvaro g. 80, Šiauliai; Panevėžio rūmai, Respublikos g. 62, Panevėžys; Klaipėdos rūmai, Galinio Pylimo g. 9, Klaipėda).

Administracijos direktorius Valentinas Vincas Revuckas

Mantas Michaliunjo, tel. (8 319) 62 007, el. p. mantas.michaliunjo@birstonas.lt

Biudžetinė įstaiga
Jaunimo g. 2, 59206 Birštonas
Tel. (8 319) 65 555
Faks. (8 319) 65 555
El. p. sekretore@birstonas.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 188750166

100 Atkurtai Lietuvai

13 BRĖŽINIAI